



KFA FUARCILIK
Küresel Fuar Acentesi
Global Fair Agency

VIETNAM MAKİNE SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

EKİM 2019



Hazırlayan DENİZ YILMAZ

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	3
1. MAKİNE SEKTÖRÜ	4
1.1. GTİP Numaralarının Sınıflandırılması	5
1.2. GTİP Numaralarının Açılımı	6
2. DÜNYA'DA MAKİNE SEKTÖRÜ	7
3. TÜRKİYE'DE MAKİNE SEKTÖRÜ	10
4. VIETNAM ÜLKESİ'NİN GENEL BİLGİLERİ	14
4.1. Coğrafi Konum	15
4.2. Siyasi ve İdari Yapı	15
4.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı	16
4.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre	17
5. GENEL EKONOMİK DURUM	17
5.1. Ekonomik Yapı	17
5.2. Ekonomik Performans	17
6. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	18
6.1. Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü	18
6.2. Ülkede İş Kurma Mevzuatı	19
7. DIŞ TİCARET	23
7.1. Vietnam'nın İhracatı	23
7.2. Vietnam'ın İthalatı	25
8. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER	26
8.1. Dış Ticaret Politikası	26
8.2. Tarifeler ve Diğer Vergiler	26
8.2.1. Dış Ticaret Politikası	26
8.2.2. Tarifeler ve Vergiler	27
8.3. Tarife Dışı Engeller	30
9. TÜRKİYE İLE TİCARET	30
10. Vietnam'da Makine Sektörü	31
11. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER	34
11.1. Fikri Sınai Mülkiyet Hakları	34
11.2. Reklam ve Promosyon	35
11.3. Dağıtım Kanalları	35
11.4. Finansal Kiralama (Leasing) ve Franchising	36
12. KAYNAKÇA	38

KISALTMALAR

GTIP: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu

USD: United States Dollar (Amerikan Doları)

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Türkiye'nin Yıllara Göre Makine Ticareti	4
Tablo 2: Türkiye'nin Ülkere göre İhracat Payı	5
Tablo 3: GTİP Numaralarının Sınıflandırılması	5
Tablo 4: Ürün Bazında Dünya Makine İhracatı (1000 \$)	8
Tablo 5: Ülkelere Göre Dünya Makine İhracatı	9
Tablo 6: Ürün Bazında Dünya Makine İthalatı (1000 \$)	9
Tablo 7: Ülkelere Göre Dünya Makine İthalatı	10
Tablo 8: Türkiye'nin Makine Ticareti	10
Tablo 9: Türkiye'nin Ürün Bazında Makine İhracatı (1000 \$)	11
Tablo 10: Türkiye'nin Ülkelere Göre Makine İhracatı	12
Tablo 11: Türkiye'nin Ürün Bazında Makine İthalatı (1000 \$)	12
Tablo 12: Türkiye'nin Ülkelere Göre Makine İthalatı (1000 \$)	13
Tablo 13: Vietnam'ın Dış Ticareti (Milyon \$)	23
Tablo 14: Vietnam'ın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)	23
Tablo 15: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (1000 \$)	24
Tablo 16: Vietnam'ın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)	25
Tablo 17: Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (1000 \$)	26
Tablo 18: Vietnam'ın Türkiye ile Dış Ticareti (1000\$)	30
Tablo 20: Vietnam'ın Ürün Bazında Makine İhracatı (1000 \$)	31
Tablo 22: Vietnam'ın Ürün Bazında Makine İthalatı	32
Tablo 23: Vietnam'ın Ülkelere Göre Makine İhracatı	33
Tablo 24: Vietnam'ın Ülkelere Göre Makine İthalatı	34

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Güneydoğu Asya’da Çinhindi Yarımadasının doğu kesiminde yer alan Vietnam, kuzeyde Çin Halk Cumhuriyeti, batıda Laos, Kamboçya ve Tayland Körfezi, güney ve doğuda Güney Çin Denizi ve Tonkin Körfezi ile çevrilidir. 3,444 km sahil şeridi olan Vietnam’ın Kamboçya ile 1,228 km, Çin ile 1,281 km ve Laos ile 2,130 km sınırı bulunmaktadır.
- Petrol, madencilik, inşaat ve tekstil en önemli sanayi sektörlerindendir.
- Global finans kriz sonrasında Vietnam ekonomisi 2010 yılında %6,8 oranında büyüyerek bölgesinde en yüksek büyüme oranına sahip ülkelerden biri olmuştur.
- Petrol yağları dışında, ihracatta ön sıralarda yer alan belli başlı ürünler ayakkabı, pirinç, kahve, balık ürünleri ve diğer mobilyalardır .
- **Başlıca İhracat Ortakları** : A.B.D., Çin, Güney Kore, Hong Kong, Hollanda
- Ülkenin 2018 yılı ithalatında ise Türkiye, % 0,4 pay ile 24. sıradadır. Ülkenin Türkiye’den ithalatı bir önceki yıla göre % 31,5 artmıştır.
- **Başlıca İthalat Ortakları**: Çin, G.Kore,Japonya,Tayvan,Tayland
- Uludağ İhracatçı Birlikleri’nin verilerine göre ise Bursa’dan Vietnam’a ihracat yapan firma sayımız **83’tür.**
- 2016 verilerince Bursa’da Vietnam sermayeli firma bulunmamaktadır.

1. MAKİNE SEKTÖRÜ

Türk makine sektörü son yıllarda türkiye ekonomisinin ve ihracatının yükselen yıldızı olmuştur. 2018 yılında 168 milyar \$ olarak gerçekleşen toplam türkiye ihracatından makine sektörü %10,2 pay almıştır. Makine ve aksamları, türkiye'nin ihracatında motorlu kara taşıtları'ndan sonra 2. sıradaki sektördür.

Türk makine sektöründe 2001 yılında %27 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2018 yılında %64,1'e çıkmıştır. Makine sektörü tamamı itibarıyla ihracatı 2018 yılında 2017 yılına kıyasla %15,5 artarak 17,1 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türk makine sektörünün önde gelen ihraç pazarları; AB ülkeleri ve ABD'dir. Küresel ölçekte rekabetçi olan türk makineleri, 200 ülkede kullanılmaktadır. 2018 yılı dünya makine ticareti sıralamalarında ihracatta 26. sırada, ithalatta ise 23. sırada yer alan türkiye, avrupa'nın 6. büyük makine imalatçısıdır.

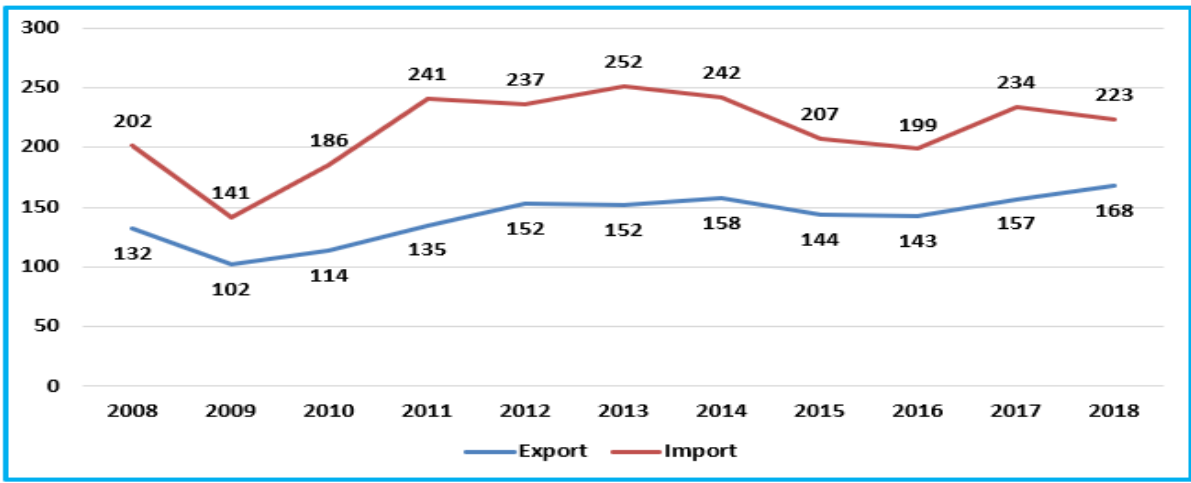
Türk Makine Sektörünün Hedefleri

- Sektörün misyonu daha yüksek teknolojiye sahip bir makine sanayi yaratmaktır.
- Yurtdışı pazarları ile bütünleşmek, edineceği partnerlerle iş birliği kurmaktır.
- Hedef, 2023'te dünya makine ticaretinden %1,5 pay almaktır.
- Türkiye'nin toplam ihracatı içinde yaklaşık %10 olan makine payını makine sektöründe söz sahibi olan ülkelerde olduğu gibi %20'ye çıkarmaktır.

Türk Makine Sektörünün Avantajları

- Gelişmiş Mühendislik Becerileri Ve Yeniliklere Çabuk Uyum Sağlama
- Kalite Bilinci
- Uzmanlaşmış, Yüksek Vasıflı, Orta Ve Üst Düzey Yöneticiler
- Genç işgücü
- Tesisleşme (OSB, Kümelenme gibi)
- Gelişmiş Yan Sanayi

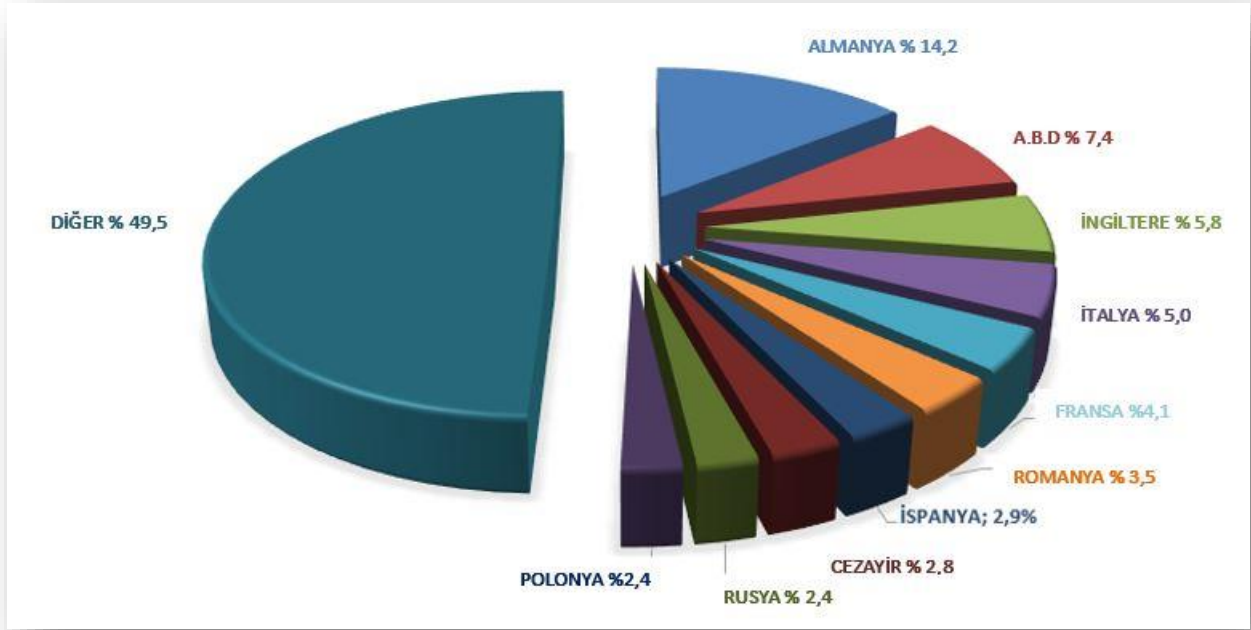
Tablo 1: Türkiye'nin Yıllara Göre Makine Ticareti



— İHRACAT

— İTHALAT

Tablo 2: Türkiye'nin Ülkere göre İhracat Payı



1.1. GTİP Numaralarının Sınıflandırılması

Tablo 3: GTİP Numaralarının Sınıflandırılması

ÜRÜN GRUBU	GTİP NUMARASI
İnşaat Makina Malzemeleri	8482, 8483
İnşaat Ölçüm Makinaları	8526, 8528, 8529
İnşaat ve Maden Araçları	8429
İnşaat ve Maden Makinaları	8430, 8464, 8466, 8474, 8475
İnşaat ve Maden Makinaları için Parçalar	8431, 8432, 8455, 8459
Jeneratörler	8501
Kaldıraç Makinaları	8425, 8426, 8427, 8428
Metal Makinaları	8460
Motorlar	8407, 8408, 8412, 8467
Motor Parçaları	8409
Pompalar	8413, 8414

1.2. GTİP Numaralarının Açılımı

- 84.07 (GTİP)** Kivılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)
- 84.08 (GTİP)** Sıkıştırmayla ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)
- 84.09 (GTİP)** Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları
- 84.12 (GTİP)** Diğer motorlar ve kuvvet hasıl eden makinalar
- 84.13 (GTİP)** Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ; sıvı elevatörleri
- 84.14 (GTİP)** Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar (vantilatörler ve aspiratörler); bir aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar (filtreli olsun olmasın)
- 84.25 (GTİP)** Palangalar ve ağır yük kaldırıncıları (skipli yük kaldırıncıları hariç); bucurgatlar ve ırgatlar; krikolar
- 84.26 (GTİP)** Gemi vinçleri ("derricks"); vinçler ("cranes") (taşıyıcı halatlı vinçler dahil); hareketli kaldırma çerçeveleri, şasisi "straddle" tipi olan ayak mesafeleri ayarlanabilen lastik tekerlekli taşıyıcılar ve vinçli yük arabaları
- 84.27 (GTİP)** Forkliftler; kaldırma ve elleçleme tertibatı olan diğer yük arabaları
- 84.28 (GTİP)** Kaldırma, elleçleme, yükleme veya boşaltma işlerine mahsus diğer makina ve cihazlar (asansörler, yürüyen merdivenler, konveyörler, teleferikler gibi)
- 84.29 (GTİP)** Kendinden hareketli buldozerler, angledozerler, greyderler, toprak tesviyesine mahsus makinalar, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, küreyici yükleyiciler, sıkıştırma işini tokmaklamak suretiyle yapan makinalar ve yol silindirleri
- 84.30 (GTİP)** Toprağın, minerallerin veya cevherlerin taşınması, yayılması, tesviyesi, sıyırılması, kazılması, sıkıştırılması, bastırılıp sıkıştırılması, çıkarılması veya delinmesine mahsus diğer makina ve cihazlar; kazık varyosları ve kazık sökme makinaları; kar küreyicileri ve püskürtücüleri
- 84.31 (GTİP)** Özellikle veya esasen 84.25 ila 84.30 pozisyonlarındaki makina ve cihazlar ile birlikte kullanılmaya elverişli aksam ve parçalar
- 84.32 (GTİP)** Toprağı hazırlamaya, işlemeye ve ekmeye mahsus tarla ve bahçe tarımında veya ormancılıkta kullanılan makina ve cihazlar; çimenlikler ve spor sahaları için silindirler
- 84.55 (GTİP)** Metalleri haddeleme makinaları ve bunların silindirleri
- 84.59 (GTİP)** Metalleri talaş kaldırmak suretiyle delmeye, raybalamaya, frezelemeye, dış açmaya veya vida yuvası açmaya mahsus takım tezgahları (kızaklı işlem üniteleri dahil) [84.58 pozisyonundaki torna tezgahları (tornalama merkezleri dahil) hariç]
- 84.60 (GTİP)** Metalleri veya sermetleri taşlama taşları ,aşındırıcılar veya parlatma ürünleri vasıtasıyla işleyen çapak alma, bileme, taşlama, honlama, lepleme, parlatma veya başka şekilde tamamlama işlemlerine mahsus tezgahlar (84.61 pozisyonundaki dişli açma, dişli taşlama veya dişli tamamlama tezgahları hariç)
- 84.64 (GTİP)** Taş, seramik, beton, asbestli çimento veya benzeri mineral maddeleri işlemeye veya camı soğuk olarak işlemeye mahsus makinalar

84.66 (GTİP) Sadece veya esas itibariyle 84.56 ila 84.65 pozisyonlarındaki makinalarda kullanılmaya elverişli aksam, parça ve aksesuar (işlenecek parçaları tutucular ve alet tutucuları, otomatik şekilde açılan pafta kafaları, taksim edici tertibat ve makinalara mahsus diğer tertibat dahil); elde kullanılmaya mahsus her türlü el aletlerinin alet tutucuları

84.67 (GTİP) El ile kullanılan, pnömatik, hidrolik veya elektrikli ya da elektriksiz kendinden motorlu olan aletler

84.74 (GTİP) Toprak, taş, cevher veya katı haldeki diğer mineral maddeleri (toz ve hamur halinde olanlar dahil) tasnif etmeye, elemeye, ayırmaya, yıkamaya, kırmaya, öğütmeye, karıştırmaya veya yoğurmaya mahsus makina ve cihazlar; mineral katı yakıtları, seramik hamurlarını, sertleşmemiş çimentoyu, alçıyı ve toz veya hamur halindeki diğer mineral maddeleri aglomere etmeye, kalıba dökmeye veya bunlara şekil vermeye mahsus makina ve cihazlar; kumdan dökümhane kalıpları yapmaya mahsus makinalar

84.75 (GTİP) Seramikten inşaat tuğlaları (kaba tuğlalar, putrel üstü tuğlaları ve benzeri eşya)

84.82 (GTİP) Elektrik veya elektronik ampullerin, tüplerin veya valflerin veya flaş ampullerinin cam zarflar içinde montajına mahsus makinalar; cam veya cam eşyanın imaline veya sıcak olarak işlenmesine mahsus makinalar

84.83 (GTİP) Transmisyon milleri (kam milleri ve krank milleri dahil) ve kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve dişli sistemleri; bilyalı ve makaralı vidalar; dişli kutuları ve diğer hız değiştiriciler (tork "torque" değiştiricileri dahil) volanlar ve kasnaklar (kasnak blokları dahil); kavramalar ve kaplinler (üniversal kaplinler dahil)

85.01 (GTİP) Elektrik motorları ve jeneratörler [elektrik enerjisi üretim (elektrojen) grupları hariç]

85.26 (GTİP) Radar cihazları, telsiz seyrüsefer yardımcı cihazları ve uzaktan kumanda etmeye mahsus telsiz kontrol cihazları

85.28 (GTİP) Monitörler ve projektörler (televizyon alıcı cihazı ile mücehhez olmayanlar); televizyon alıcı cihazları (radyo yayınlarını alıcı cihazı veya ses veya görüntü kayıt veya tekrar verme cihazıyla birlikte olsun olmasın)

85.29 (GTİP) Sadece veya esas itibariyle 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar

2. DÜNYA'DA MAKİNE SEKTÖRÜ

Makine sektörü, sahip olduğu yüksek katma değer oranı, teknoloji üretimini zorunlu kılması, geniş bir yan sanayi ağı oluşturmaya, yatırım maliyetlerini düşürmesi, nitelikli personele yönelik istihdam alanı oluşturmaya, dışa bağımlılığı ve dış ticaret açığını azaltmasının yanı sıra pek çok sektöre girdi sağlaması ile tetikleyici güce sahip lokomotif bir sektördür.

Makine sanayinin 2018 yılında dünya makine ihracatı geçen seneye oranla %10 artış göstererek 1,14 milyon doları aşmıştır. Makine sanayi ihracat payını 2008 sonrası artırmayı başarmış olmakla birlikte dünya ihracatı içinden aldığı pay son dört yıldır durağanlaşmıştır.

Tablo 4: Ürün Bazında Dünya Makine İhracatı (1000 \$)

GTIP NO	GTIP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
847989	Makineler ve Mekanik Aletler	35,163,157	41,550,832	46,446,852
850300	Sadece veya esas olarak elektrik motorları ve jeneratörlerle kullanım için uygun parçalar	16,548,192	17,344,759	19,254,285
842810	Asansörler ve Skip Vinçleri	5,815,849	6,090,252	6,567,325
841850	Depolama ve teşhir için Mobilya "sandıklar, dolaplar, teşhir tezgahları"	5,326,241	5,866,332	6,259,538
846789	Hidrolik veya bağımsız elektrik motorlu araçlar için el aletleri	2,125,850	2,207,219	2,240,451
841231	Pnömatik güç motorları ve motorları, doğrusal etkili, "silindirler"	1,708,714	1,965,630	2,170,973
846620	Takım tezgahları için çalışma tutucular	1,643,324	1,852,800	2,102,470
842542	Hidrolik krikolar ve vinçler (garajlarda kullanılan yerleşik kriko sistemleri hariç)	1,702,298	1,755,816	2,050,764
851521	Metallerin direnç kaynağı için tamamen veya kısmen otomatik makineler	1,648,199	1,814,775	1,954,760
847730	Kauçuk veya plastiklerin işlenmesi için şişirme makineleri	1,512,854	1,564,332	1,789,243
843359	Tarımsal ürünler için hasat makineleri (biçme makineleri, saman yapma makineleri hariç)	1,250,697	1,544,538	1,623,661
846599	Tahta, mantar, kemik, sert kauçuk, sert plastik veya benzeri sert malzemeleri işlemek için tezgahlar	1,384,554	1,394,529	1,606,465
846150	Metal, metal karbür veya sermet işlemek için testereler veya kesiciler	984,347	1,036,996	1,184,290
846229	Bükme, katlama, düzleştirme veya basma makineleri (presler dahil) (sayısal olarak kontrol edilmez)	1,086,121	1,155,486	1,137,282
847740	Kauçuk veya plastiklerin işlenmesi için vakumlu kalıplama makineleri ve diğer termoform makineleri	850,124	942,007	951,267
841440	Çekme için tekerlekli bir şasiye monte edilmiş hava kompresörleri	709,421	767,280	932,284
845150	Tekstil kumaşlarının makarasını sarma, makarayı açma, katlama, kesme veya oyalama makineleri	674,989	712,149	755,731
846239	Metal işlemek için, sayısal olarak kontrol edilmeyen presler dahil, kesme makineleri	390,364	432,427	474,642
841720	Elektrikli bisküvi fırınları, ekmek fırınları, dahil.	421,323	430,479	447,186
846249	Zımbalama veya çentik açma makineleri, dahil. presler ve kombine delme ve kesme makineleri,	263,539	253,033	255,458
851529	Tam veya kısmen otomatik olmayan metallerin direnç kaynağı için makineler	231,202	187,504	227,973
845610	Malzemenin çıkarılması, lazer veya başka ışık veya foton demeti, ultrasonik, elektro-deşarj, elektro-kimyasal, elektron demeti, iyon demeti veya plazma ark işlemleri ile herhangi bir malzemenin çalışması için tezgahlar; su jeti ile kesme makinaları	4,118,844	262,220	25,831

Kaynak: TradeMap

Tablo 5: Ülkelere Göre Dünya Makine İhracatı

ÜLKE	2015	2016	2017	2018
ALMANYA	13,412,575	13,945,454	15,055,900	16,593,898
ÇİN	11,830,181	12,223,084	13,000,146	14,958,373
JAPONYA	7,127,181	7,570,894	7,825,488	8,134,386
İTALYA	6,823,214	7,009,308	7,094,378	7,617,751
A.B.D.	8,115,732	6,901,485	6,950,434	7,175,369
G.KORE	4,161,063	4,079,373	4,966,745	5,346,092
HONG KONG	1,664,719	1,695,145	2,167,117	2,454,892
FRANSA	2,040,336	2,113,276	2,118,521	2,251,099
HOLLANDA	1,682,351	1,784,180	1,954,148	2,232,821
İSPANYA	1,774,066	2,017,080	1,944,478	2,178,321

Kaynak: TradeMap

Tablo 6: Ürün Bazında Dünya Makine İthalatı (1000 \$)

GTIP NO	GTIP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
847989	Makineler ve Mekanik Aletler	37,476,196	41,875,601	44,256,390
850300	Sadece veya esas olarak elektrik motorları ve jeneratörlerle kullanım için uygun parçalar	17,117,113	18,049,951	19,091,361
842810	Asansörler ve Skip Vinçleri	5,563,458	5,698,266	6,014,348
841850	Depolama ve taşıma için Mobilya "sandıklar, dolaplar, taşıma tezgahları"	5,141,870	5,528,398	5,936,636
846789	Hidrolik veya bağımsız elektrik motorlu araçlar için el aletleri	2,086,715	2,315,667	2,495,681
841231	Pnömatik güç motorları ve motorları, doğrusal etkili, "silindirler"	2,272,436	2,408,731	2,414,193
846620	Takım tezgahları için çalışma tutucular	1,589,048	1,792,066	1,942,468
842542	Hidrolik krikolar ve vinçler (garajlarda kullanılan yerleşik krikolar hariç)	1,389,734	1,767,188	1,872,368
851521	Metallerin direnç kaynağı için tamamen veya kısmen otomatik makineler	1,376,277	1,720,552	1,761,024
847730	Kauçuk veya plastiklerin işlenmesi için şişirme makineleri	1,551,780	1,542,460	1,736,144
843359	Tarımsal ürünler için hasat makineleri (biçme makineleri, saman yapma makineleri hariç)	1,345,398	1,456,624	1,730,212
846599	Tahta, mantar, kemik, sert kauçuk, sert plastik veya benzeri sert malzemeleri işlemek için tezgahlar	1,286,922	1,211,541	1,433,069
846150	Metal, metal karbür veya sermet işlemek için testere ve kesiciler	1,182,826	1,281,584	1,337,254
846229	Bükme, katlama, düzleştirme veya basma makineleri (presler dahil) (sayısal olarak kontrol edilmez)	919,124	1,044,961	1,173,532
847740	Kauçuk veya plastiklerin işlenmesi için vakumlu kalıplama makineleri ve diğer termoform makineleri	973,433	1,018,880	1,123,334
841440	Çekme için tekerlekli bir şasiye monte edilmiş hava kompresörleri	836,593	885,029	1,021,996
845150	Tekstil kumaşlarının makarasını sarma, makarayı açma, katlama, kesme veya oyalama makineleri	621,219	721,574	754,386
846239	Metal işlemek için, sayısal olarak kontrol edilmeyen presler dahil, kesme makineleri	419,362	369,779	476,222
841720	Elektrikli bisküvi fırınları, ekmek fırınları, dahil.	491,593	457,338	470,124
846249	Zımbalama veya çentik açma makineleri, dahil. presler ve kombine delme ve kesme makineleri,	263,539	253,033	255,458
851529	Tam veya kısmen otomatik olmayan metallerin direnç kaynağı için makineler	231,202	187,504	227,973
845610	Malzemenin çıkarılması, lazer veya başka ışık veya foton demeti, ultrasonik, elektro-deşarj, elektro-kimyasal, elektron demeti, iyon demeti veya plazma ark işlemleri ile herhangi bir malzemenin çalışması için tezgahlar; su jeti ile kesme makineleri	4,118,844	262,220	25,831

Kaynak: TradeMap

Tablo 7: Ülkelere Göre Dünya Makine İthalatı

ÜLKE	2015	2016	2017	2018
ÇİN	9,911,096	9,666,008	11,608,995	12,266,233
A.B.D.	9,499,982	9,938,256	11,137,056	11,410,681
ALMANYA	5,695,546	5,978,648	6,173,256	6,779,761
MEKSİKA	3,684,223	3,802,389	4,156,035	4,325,276
FRANSA	2,798,559	2,876,263	3,106,857	3,270,169
VİETNAM	1,672,029	1,940,193	3,855,225	2,493,989
BİRLEŞİK KRALLIK	2,257,783	2,580,754	2,382,610	2,492,138
HİNDİSTAN	1,848,240	2,090,431	1,857,992	2,434,354
İTALYA	1,650,248	1,763,420	1,837,469	2,193,602
KANADA	2,222,878	4,209,355	1,928,764	2,158,155

3. TÜRKİYE'DE MAKİNE SEKTÖRÜ

Türk makine sektörünün temel göstergeleri çeşitli başlıklar altında sunulmakta ve değerlendirilmektedir. Türkiye'de makine sektörü ile sanayiinin geneli ve diğer sektörlerle ait temel göstergeler Türkiye İstatistik Kurumu ile diğer resmi kurumlar tarafından açıklanmaktadır. Son yıllarda açıklanan veriler giderek çeşitlenmekte ve zenginleşmektedir.

2018 yılında 168 milyar dolar olarak gerçekleşen toplam Türkiye ihracatından, Makine Sektörü yüzde 9,2 pay almıştır.

Türk Makineleri, 200'ün üzerinde ülkeye ihraç edilmektedir. Makine sektöründeki Ar-Ge harcamaları 2017 itibarıyla 735 milyon TL'ye ulaşmıştır.

2018 yılı itibarı ile Makine ihracatımız yüzde 15'e yakın oranda artmış, makine ithalatımız ise yüzde 4 azalmıştır. Bu yerli imalatın gücünü görmemiz açısından önemlidir.

Makine ihracat toplam ihracatımız içindeki payını arttırarak Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) üzerinde olumlu etki yaratmıştır.

Tablo 8: Türkiye'nin Makine Ticareti

(1000 \$)	2015	2016	2017	2018
MAKİNE SATIŞI	38.651.549	37.591.817	36.796.148	31.092.330
DEĞİŞİM %	-5,61	-2,74	-2,12	-15,5
MAKİNA İMALATI	27.586.422	24.569.688	25.522.849	22.809.434
DEĞİŞİM %	-5,18	-10,94	3,88	-10,63
MAKİNE İHRACATI	11.862.162	12.039.137	13.527.110	15.510.415
DEĞİŞİM %	-9,4	1,49	12,36	14,66
MAKİNE İTHALATI	22.927.288	25.061.286	24.800.409	23.793.311
DEĞİŞİM %	-8,9	9,31	-1,04	-4,06
TOPLAM SEKTÖR İHRACATI	143.844.200	142.600.000	157.019.765	168.023.000
TOPLAM SEKTÖR İTHALATI	207.206.545	198.600.000	233.799.619	223.039.000
SEKTÖRÜN İHRACAT İÇİNDEKİ PAYI %	8,25	8,44	8,61	9,23
SEKTÖRÜN İTHALAT İÇİNDEKİ PAYI %	11,06	12,62	10,61	10,67

Kaynak: TUIK, TradeMap

Tablo 9: Türkiye'nin Ürün Bazında Makine İhracatı (1000 \$)

GTIP NO	GTIP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
841850	Depolama ve teşhir için Mobilya "sandıklar, dolaplar, teşhir tezgahları"	241,678	259,520	295,557
847989	Makineler ve Mekanik Aletler	128,591	170,306	189,694
850300	Sadece veya esas olarak elektrik motorları ve jeneratörlerle kullanım için uygun parçalar	106,951	98,677	172,064
842810	Asansörler ve Skip Vinçleri	50,217	58,403	83,060
846229	Bükme, katlama, düzleştirme veya basma makineleri (presler dahil) (sayısal olarak kontrol edilmez)	74,345	70,872	75,821
846239	Metal işlemek için, sayısal olarak kontrol edilmeyen presler dahil, kesme makineleri	60,443	60,061	63,860
846599	Tahta, mantar, kemik, sert kauçuk, sert plastik veya benzeri sert malzemeleri işlemek için tezgahlar	19,973	26,299	27,315
847740	Kauçuk veya plastiklerin işlenmesi için vakumlu kalıplama makineleri ve diğer termoform makineleri	18,732	24,056	26,941
846150	Metal, metal karbür veya sermet işlemek için testereler veya kesiciler	19,257	20,805	25,152
845150	Tekstil kumaşlarının makarasını sarma, makarayı açma, katlama, kesme veya oyalama makineleri	14,391	17,911	19,613
846249	Zımbalama veya çentik açma makineleri, dahil. presler ve kombine delme ve kesme makineleri,	10,857	13,178	11,331
841720	Elektrikli bisküvi fırınları, ekmek fırınları, dahil.	8,277	9,144	8,551
843359	Tarımsal ürünler için hasat makineleri (biçme makineleri, saman yapma makineleri hariç)	6,305	5,100	7,134
841440	Çekme için tekerlekli bir şasiye monte edilmiş hava kompresörleri	5,461	5,567	6,612
846620	Takım tezgahları için çalışma tutucular	2,279	3,415	5,701
842542	Hidrolik krikolar ve vinçler (garajlarda kullanılan yerleşik kriko sistemleri hariç)	4,055	4,384	3,334
846789	Hidrolik veya bağımsız elektrik motorlu araçlar için el aletleri	2,775	3,414	2,908
841231	Pnömatik güç motorları ve motorları, doğrusal etkili, "silindirler"	2,699	2,981	2,851
851521	Metallerin direnç kaynağı için tamamen veya kısmen otomatik makineler	1,897	894	1,740
847730	Kauçuk veya plastiklerin işlenmesi için şişirme makineleri	414	1,953	1,328
851529	Tam veya kısmen otomatik olmayan metallerin direnç kaynağı için makineler	2,106	1,457	903
845610	Malzemenin çıkarılması, lazer veya başka ışık veya foton demeti, ultrasonik, elektro-deşarj, elektro-kimyasal, elektron demeti, iyon demeti veya plazma ark işlemleri ile herhangi bir malzemenin çalışması için tezgahlar; su jeti ile kesme makinaları	81,693	0	0

Kaynak: TradeMap

Tablo 10: Türkiye'nin Ülkelere Göre Makine İhracatı

ÜLKE	2015	2016	2017	2018
FRANSA	27,997	24,146	32,237	77,203
ALMANYA	55,785	89,473	82,421	55,832
BİRLEŞİK KRALLIK	43,831	51,125	41,104	50,854
A.B.D.	22,854	30,428	30,372	38,857
RUSYA	24,149	12,872	24,729	34,851
CEZAYİR	22,798	19,276	27,484	34,788
HOLLANDA	18,755	19,988	15,985	30,233
IRAK	26,452	25,388	32,019	28,826
UKRAYNA	7,573	11,415	13,710	28,110
ITALYA	21,030	21,225	27,158	27,214

Kaynak: TradeMap

Tablo 11: Türkiye'nin Ürün Bazında Makine İthalatı (1000 \$)

GTIP NO	GTIP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
847989	Makineler ve Mekanik Aletler	485,757	1,021,001	591,602
842810	Asansörler ve Skip Vinçleri	142,578	182,701	131,491
850300	Sadece veya esas olarak elektrik motorları ve jeneratörlerle kullanım için uygun parçalar	225,768	118,268	82,371
843359	Tarımsal ürünler için hasat makineleri (biçme makineleri, saman yapma makineleri hariç)	27,488	30,624	29,467
845150	Tekstil kumaşlarının makarasını sarma, makarayı açma, katlama, kesme veya oyalama makineleri	24,235	28,674	27,007
851521	Metallerin direnç kaynağı için tamamen veya kısmen otomatik makineler	31,854	38,189	41,944
841231	Pnömatik güç motorları ve motorları, doğrusal etkili, "silindirler"	22,364	22,803	24,083
846789	Hidrolik veya bağımsız elektrik motorlu araçlar için el aletleri	28,913	30,603	27,260
846620	Takım tezgahları için çalışma tutucular	14,900	18,222	19,145
846229	Bükme, katlama, düzleştirme veya basma makineleri (presler dahil) (sayısal olarak kontrol edilmez)	22,135	13,642	28,836
846599	Tahta, mantar, kemik, sert kauçuk, sert plastik veya benzeri sert malzemeleri işlemek için tezgahlar	29,672	23,499	14,509
847730	Kauçuk veya plastiklerin işlenmesi için şişirme makineleri	17,465	22,803	23,312
841850	Depolama ve teşhir için Mobilya "sandıklar, dolaplar, teşhir tezgahları"	25,295	22,574	18,500
846150	Metal, metal karbür veya sermet işlemek için testereler veya kesiciler	22,933	18,982	19,443

847740	Kauçuk veya plastiklerin işlenmesi için vakumlu kalıplama makineleri ve diğer termoform makineleri	9,464	14,839	21,812
846239	Metal işlemek için, sayısal olarak kontrol edilmeyen presler dahil, kesme makineleri	4,809	12,786	1,524
842542	Hidrolik krikolar ve vinçler (garajlarda kullanılan yerleşik krikos sistemleri hariç)	9,477	9,686	7,340
841440	Çekme için tekerlekli bir şasiye monte edilmiş hava kompresörleri	10,453	8,594	11,387
841720	Elektrikli bisküvi fırınları, ekmek fırınları, dahil.	13,239	13,446	4,527
846249	Zımbalama veya çentik açma makineleri, dahil. presler ve kombine delme ve kesme makineleri,	6,738	16,721	3,363
851529	Tam veya kısmen otomatik olmayan metallerin direnç kaynağı için makineler	3,575	2,859	3,470
845610	Malzemenin çıkarılması, lazer veya başka ışık veya foton demeti, ultrasonik, elektro-deşarj, elektro-kimyasal, elektron demeti, iyon demeti veya plazma ark işlemleri ile herhangi bir malzemenin çalışması için tezgahlar; su jeti ile kesme makinaları	64,746	64,616	0

Kaynak: TradeMap

Tablo 12: Türkiye'nin Ülkelere Göre Makine İthalatı (1000 \$)

ÜLKE	2015	2016	2017	2018
ÇİN	199,147	768,583	264,216	225,209
İTALYA	187,459	203,555	187,239	200,678
ALMANYA	306,854	278,126	266,240	191,807
JAPONYA	47,721	46,678	23,647	38,925
A.B.D.	54,630	38,198	56,474	38,024
G.KORE	22,609	27,350	30,604	27,115
HİNDİSTAN	17,067	8,331	21,756	18,826
FRANSA	30,463	21,875	20,244	18,358
İSPANYA	37,788	40,168	27,190	18,187
İSVİÇRE	37,737	36,709	20,116	15,291

Kaynak: TradeMap

4. VIETNAM ÜLKESİ'NİN GENEL BİLGİLERİ



RESMİ ADI	VIETNAM SOSYALİST CUMHURİYETİ
YÖNETİM BİÇİMİ	KOMÜNİST PARTİSİ'NİN BÜYÜK BİR AĞIRLIĞA SAHİP OLDUĞU MERKEZİ BİR SİSTEM İLE YÖNETİLMEKTEDİR.
BAŞBAKAN	NGUYEN PHU TRONG
BAŞKENT	HANOI
NÜFUS (WORLDOMETERS 2019)	93,5
YÜZ ÖLÇÜMÜ (KM²)	331.210 km²
DİL	VIETNAMCA
ETNİK YAPI	54 AYRI ETNİK GRUP YAŞAMAKTADIR. NÜFUSUN %88'İNİ VIET VE KİHN ADI VERİLEN ETNİK GRUP OLUŞTURMAKTA OLUP, ÇOĞUNLUKLA ÜLKENİN ALÇAK KESİMLERİNDE YAŞAMAKTADIRLAR. DİĞER ETNİK GRUPLAR İSE (YAKLAŞIK 5,5 MİLYON KİŞİ) ÜLKENİN YÜKSEK VE DAĞLIK KESİMİNDE YERLEŞİKTİRLER.
DİNİ YAPI	% 55'İ BUDİZM VE GERİ KALANI İSE TAOİZM, KONFÜÇYANİZM, HİRİSTİYANLIK VE MÜSLÜMANLIĞI BENİMSEYECEK ŞEKİLDE DAĞILMIŞTIR.
PARA BİRİMİ	VIETNAM DONGU
GSYİH 2018	223,9 milyar USD (2018)
KBGSYİH (\$) -2017	2.343,12 USD (2017)
BÜYÜME ORANI (%) 2014-2017	%6,5

4.1. Coğrafi Konum

Güneydoğu Asya'da Çinhindi Yarımadasının doğu kesiminde yer alan Vietnam, kuzeyde Çin Halk Cumhuriyeti, batıda Laos, Kamboçya ve Tayland Körfezi, güney ve doğuda Güney Çin Denizi ve Tonkin Körfezi ile çevrilidir. 3,444 km sahil şeridi olan Vietnam'ın Kamboçya ile 1,228 km, Çin ile 1,281 km ve Laos ile 2,130 km sınırı bulunmaktadır.

Ülkenin güney ve kuzey kesiminde alçak ve düz deltalar. orta kısımda dağlık araziler. kuzey ve kuzeybatıda tepelikler ve dağlar yer alır. Ülkenin güneyinde tropikal, kuzeyinde ise musonal iklim tipi hakimdir. Ülkede yıl boyunca ortalama sıcaklık 20°C civarındadır. Güney Vietnam'da yılda iki mevsim yaşanmakta olup, Kasım ve Nisan arası serin ve kuru. Mayıs ve Ekim ayları arasında ise sıcak ve yağmurlu bir iklim hakimdir. İki mevsim arasındaki sıcaklık farkı ise sadece 3°C civarındadır. Kuzey Vietnam'da ise dört ayrı mevsim yaşanmaktadır.

Vietnam'ın en büyük iki şehri Hanoi ve Ho Chi Minh City kuzeyde ve güneydeki iki büyük nehir deltasında yerleşiktir. Ülkenin siyasi başkenti olan Hanoi. kuzeyde Red River deltasında. ekonomik ve ticari başkenti olarak kabul edilen Ho Chi Minh City ise güneyde Mekong River deltasında bulunmaktadır.

4.2. Siyasi ve İdari Yapı

Vietnam'da 59 eyalet ve bu eyaletler ile aynı statüde olan 5 şehir idaresine sahip merkezi yönetim birimi vardır, Bu eyaletler An Giang, Bac Giang, Bac Kan, Bac Lieu, Bac Ninh, Ba Ria-Vung Tau, Ben Tre, Binh Dinh, Binh Duong, Binh Phuoc, Binh Thuan, Ca Mau, Cao Bang, Dac Lak, Dac Nong, Dien Bien, Dong Nai, Dong Thap, Gia Lai, Ha Giang, Ha Nam, Ha Tinh, Hai Duong, Hau Giang, Hoa Binh, Hung Yen, Khanh Hoa, Kien Giang, Kon Tum, Lai Chau, Lam Dong, Lang Son, Lao Cai, Long An, Nam Dinh, Nghe An, Ninh Binh, Ninh Thuan, Phu Tho, Phu Yen, Quang Binh, Quang Nam, Quang Ngai, Quang Ninh, Quang Tri, Soc Trang, Son La, Tay Ninh, Thai Binh, Thai Nguyen, Thanh Hoa, Thua Thien-Hue, Tien Giang, Tra Vinh, Tuyen Quang, Vinh Long, Vinh Phuc ve Yen Bai'dir.

Şehir idaresine sahip merkezi yönetim birimleri ise Can Tho, Da Nang, Ha Noi, Hai Phong, Ho Chi Minh City'dir, Vietnam'ın eyaletleri arasında en fazla nüfusa sahip olanı, şehir idaresi statüsünde olan Ho Chi Minh City'dir.

Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti, Vietnam Komünist Partisi'nin büyük bir ağırlığa sahip olduğu merkezi bir sistem ile yönetilmektedir. 15 Nisan 1992 yılında yürürlüğe giren Vietnam Anayasası da Komünist Parti'nin devlet yönetimindeki rolünü ve ağırlığını açıkça ortaya koymaktadır. Komünist partinin idari anlayışı yönetimin ve politikanın bütün birimlerinde tekrar uygulanmıştır. Seçimlere muhalefet etme yetkisi sadece Komünist Parti ve onun organizasyonlarına verilmiştir. Bunlar Vietnam Anayurt Cephesi çalışanlarını ve esnaf ticaret birliklerini kapsar. Komünist partinin lideri 2011'den beri Nguyen Phu Trong'dur.

Komünist Parti'nin yanı sıra, en önemli icra görevi Devlet Başkanı ve Başbakanı verilmiştir. Devlet Başkanı Silahlı Kuvvetlerin Başkomutanı ve Ulusal Savunma ve Güvenlik Konseyi Başkanı olarak önemli yetkilere sahiptir, Başbakan ise hükümetin işleyişinden sorumludur.

Anayasaya göre Ulusal Meclis yasama yetkisine sahip olan tek yetkili kurumdur. 500 milletvekili olan Ulusal Meclis'e üyeler 5 yılda bir yapılan genel seçimler ile seçilmektedir. En son Mayıs 2011 tarihinde seçim yapılmıştır. Ulusal Meclis son yıllarda yasama yetkisini daha etkin bir şekilde kullanmaya başlasa da, Ulusal Meclis üzerinde Komünist Parti'nin büyük bir etkisi vardır. En son seçimde (Mayıs 2011) Ulusal

Meclise giren 500 milletvekilinin 458'i Komünist Parti üyesidir. Devlet Başkanı Ulusal Meclis tarafından 5 yıllığına kendi üyeleri arasından seçilir. Bir sonraki seçimler 2016 yılında gerçekleşecektir.

Mevcut Devlet Başkanı Truong Tan Sang 25 Temmuz 2011 tarihinde seçilmiştir. Başbakan Devlet Başkanı tarafından, Ulusal Meclis üyeleri arasından atanır. Başbakan yardımcıları Başbakan tarafından yine Ulusal Meclis üyeleri arasından atanır ve hem Başbakan hem de Başbakan yardımcıları Ulusal Meclis tarafından onaylanır.

Kabine üyeleri Başbakanın önerisi ile Devlet Başkanı tarafından atanır ve Ulusal Meclis tarafından onaylanır. 27 Haziran 2006 yılından beri Başbakan olarak Nguyen Tan DUNG görev yapmaktadır.

Vietnam'da yargı görece zayıftır ve Komünist Parti'den bağımsız değildir. Ülkede sadece 3,000 avukat bulunmaktadır ve yargılama süreçleri yeterince gelişmemiştir. Ülkede idam cezası yürürlükte olup, özellikle yolsuzluk ve uyuşturucu ile ilgili suçlarda uygulanmaktadır.

Vietnam'ın en yüksek yargı mercii "Supreme People's Court of Vietnam'dır ve üyeleri Ulusal Meclis tarafından seçilmektedir. Mahkeme Başkanı Devlet Başkanı'nın önerisi ile 5 yıllığına Ulusal Meclis tarafından seçilir ve Ulusal Meclis'e karşı sorumludur. Başkan raporlarını Ulusal Meclis'e sunar.

4.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı

2014 yılı itibariyle Vietnam'ın nüfusu 90,6 milyon kişiye ulaşmıştır. 2015 yılında 91,5 milyon, 2016 yılında 92.5 milyon, 2017 yılında ise 93,5 milyona ulaşması beklenmektedir.

Vietnam nüfus yoğunluğu bakımından Güneydoğu Asya'da Singapur ve Filipinler'den sonra 3, sırada olup, km başına ortalama 242 kişilik nüfus yoğunluğuna sahiptir. Nüfusun %73'ü kırsal kesimde yaşamaktadır ve nüfus ülkenin iki büyük pirinç üretim deltasında (Kuzeyde Kızıl Nehir, Güneyde Mekong) ve yoğunlaşmıştır.

Ülkede okuma yazma oranı oldukça yüksektir. 15 yaş ve üzeri nüfusun okuma yazma oranı %93,5 olup, kadın nüfusta bu oran %91,3, erkek nüfusta ise % 95,8'dir. Son yıllarda önemli artışlar olsa da, ülkede yüksek okul ya da üniversite eğitime sahip nüfus oldukça azdır. Ayrıca çalışabilir işgücünün yaklaşık %80'i vasıfsız kişilerden oluşmaktadır.

Vietnamda 54 ayrı etnik grup yaşamaktadır. Nüfusun %88'ini Viet ve Kihn adı verilen etnik grup oluşturmakta olup, çoğunlukla ülkenin alçak kesimlerinde yaşamaktadırlar. Diğer etnik gruplar ise (yaklaşık 5,5 milyon kişi) ülkenin yüksek ve dağlık kesiminde yerleşiktirler. İşgücünün %80'e yakını hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. İşsizlik oranı 1990'lı yılların başından itibaren yavaş yavaş azalarak 2008 yılı başı itibarıyla %6'lara kadar gerilemiş olsa da 2009 yılında tekrar artışa geçmiştir. 2017 yılında işsizlik oranı %6,3 olarak gerçekleşmiştir.

Son yıllarda her ne kadar kadın ve yaşlı nüfusun iş gücüne katılma oranının artması ile ülkenin işgücü hacmi gelişmiş olsa da, nüfusun giderek yaşlanarak doğum oranlarının azalması ile önümüzdeki yıllarda işgücü arzında sıkıntı yaşanması beklenmektedir. İşgücü arzının korunması için geçmişte olduğu gibi önümüzdeki dönemlerde de göçmenlerden yararlanılması düşünülmektedir.

Ülkede uygulanan asgari ücret oranları, eyaletlere ve işverenin politikalarına göre farklılık göstermektedir. Yetişkinler için asgari ücret oranları saat başına 9-10 Dolar arasında değişmektedir.

Kanada genelinde ortalama ücretler ise saatlik 22-23 dolar civarındadır. Haftalık çalışma saatleri de yine eyaletlere göre değişmekle birlikte Kanada ortalaması 30 saat civarındadır.

4.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre

Vietnam maden ve mineraller açısından oldukça zengin kaynaklara sahiptir. Tespit edilen petrol rezervleri yaklaşık 4,7 milyar varil civarındadır. Vietnam'ın Red River Delta bölgesinde zengin doğal gaz ve kömür yatakları mevcut olup, bu bölgede tespit edilen doğalgaz rezervi yaklaşık olarak 185 milyar metreküp, kömür rezervi ise yaklaşık 3,8 milyar ton civarındadır. Vietnam yaklaşık 8 milyar ton işlenmemiş boksit rezervi ile dünyada üçüncü sıradadır, Vietnam ayrıca zengin demir yataklarına sahiptir.

Vietnam'ın tarıma elverişli arazisi oldukça az (0,08 hektar/kışı) olmasına rağmen bu araziler son derece verimlidir. Bu verimli araziler sayesinde Vietnam dünyanın en çok pirinç üreten ve ihraç eden ülkelerinden biri konumundadır. Bunun yanında, kahve, kauçuk, pamuk, çay, karabiber, soya fasulyesi, şeker kamışı, fıstık, muz Vietnam'ın ürettiği diğer başlıca tarım ürünleridir. Uzun bir sahil şeridine sahip olması nedeniyle, ülkede kıyı balıkçılığı da oldukça gelişmiştir.

5. GENEL EKONOMİK DURUM

5.1. Ekonomik Yapı

Vietnam, özellikle savaş sonrasında, ekonomisinde ve uluslararası sisteme entegrasyonunda önemli aşamalar kaydetmiştir. 1986 yılında Komünist Parti'nin 6. kongresinde kabul edilen ekonomik değişim (Doi Moi) politikası ile özel sektörün desteklenmesi kararı alınmış ve bu yönde politikalar geliştirilmiştir. Son yıllarda ekonomik büyüme ortalama %6-7 civarındadır. Bu oran sanayi üretiminde %13-14'tür. Vietnam dünyada en yüksek büyüme oranına sahip ülkelerden biridir.

2012 yılında Vietnam ekonomisinde sanayinin reel GSYİH içinde payı % 40,6 olup, sanayi en büyük sektör konumundadır. Petrol, madencilik, inşaat ve tekstil en önemli sanayi sektörlerindendir. Tarım sektörünün GSYİH içindeki payı %21,6 oranındadır. Vietnam'ın en önemli ihraç malları arasında kahve, pirinç ve biber gibi tarımsal ürünler bulunmaktadır. Tarım sektörünün GSYİH içindeki payı oldukça düşük olmasına rağmen toplam işgücünün %54'ü tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörlerinde çalışmaktadır. İşgücü açısından bakıldığında Vietnam bir tarım toplumu özelliği arz etmektedir. Hizmetler sektörünün reel GSYİH içindeki payı %37,7 oranındadır.

5.2. Ekonomik Performans

Global finans kriz sonrasında Vietnam ekonomisi 2010 yılında %6,8 oranında büyüyerek bölgesinde en yüksek büyüme oranına sahip ülkelerden biri olmuştur. 2008 yılındaki % 6,18 oranındaki büyümeye nazaran bir düşüş meydana gelmişse de, hükümetin 2009 yılı için tahmin ettiği %5'lik hedef aşılmıştır. 2010 yılında %6,8'lik bir büyüme oranı yakalanmıştır ve bu oran 2011'de %5,9 olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında %5,9 büyürken 2015 yılında %6 büyümüştür.

2012 yılında GSYİH'nin büyüme oranı % 5,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran 1999'dan beri Vietnam için en düşük büyüme oranıdır. 2013 yılının ilk yarısında büyüme oranı daha da yavaşlamış yıllık bazda %4,9 olmuştur. 2011 yılındaki spiral enflasyon dönemi tüketici beklentilerini etkilemiş ve özel tüketim artışı, 2007-2011 arasındaki yıllık %7,5'luk orandan 2012 yılında %5,1'e düşmüştür. Ayrıca belirsiz politikalar sebebiyle daha önce büyümede büyük etkisi olan doğrudan yabancı yatırımlar da düşmektedir. Vietnam Devlet Bankası para politikasını gevşetmesine rağmen, tüketicilerin ve yatırımcıların endişelerinin

silinmesi için düşük ve sabit enflasyonun kalıcı olması gerekmektedir. Zayıf dış talebin de bu duruma eklenmesiyle 2013 yılındaki büyümenin %5,3 ile sınırlı kalması beklenmektedir. 2014 yılında iç ve dış ekonominin görece düzelmesiyle 2014-2017 döneminde büyüme oranının yıllık %6,5'a yükselmesi beklenmektedir.

6. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

6.1. Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

1986 yılında Vietnam Komünist Partisinin uygulamaya koyduğu ve doi moi adı verilen yenileşme politikalarının yürürlüğe girmesinden sonra yabancı yatırımlara yönelik ilk yasal düzenleme 29 Aralık 1987 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yabancı yatırımlar ile ilgili olarak daha sonra 1990, 1992, 1996 ve son olarak da 2001 yılında Vietnam'da yabancı yatırım hakkındaki kanun 01 Temmuz 2001 yılında yürürlüğe girmiştir.

Vietnam'ın 11 Ocak 2007 tarihinde Dünya Ticaret Örgütü'ne tam üye olması ile mal ve hizmet ticareti, tarifeler ve gümrük işlemleri, yatırım önlemleri (TRIMS), Fikri Mülkiyet Haklarının korunması (TRIPS) gibi birçok alanda uluslararası taahhüt altına girmiştir. Bu sayede ülkedeki ekonomik özgürlükler artmış, mal ve hizmet ihracatında, dış ticaret politika uygulamalarında ve yasal düzenlemelerde daha fazla açıklık ve şeffaflık sağlanmıştır. Bu bakımdan ülke özellikle 2007 yılından itibaren yabancı yatırımcılar için sağladığı diğer avantajlar nedeniyle daha cazip hale gelmiştir. Sonuç olarak yabancı yatırımcıların çalışma ortamının düzeltilmesi ve DTÖ üyeliği ile birlikte ülkeye gelen doğrudan yatırımların miktarında önemli bir sıçrama yaşanmıştır.

IMF verilerine göre 2009 yılında ülkeye gelen doğrudan yabancı yatırım miktarı 2008 yılına göre 2 milyar dolar düşerek 7,6 milyar dolara gerilemiştir. 2010 yılında yeni yatırım taahhütleri (varolan yatırımlara yapılan ek yatırımlar hariç) yıllık bazda %18 düşüşle 18,6 milyar dolara gerilemiş, ancak gerçekleşen yatırım miktarı %10 artışla 11 milyar dolara yükselmiştir. Bu rakamlardan da anlaşılacağı DYY'lerin önemli bir kısmı taahhüt edilen süre içinde gerçekleşmemiştir. 2011 yılı ise Vietnam için DYY açısından zayıf bir sene olarak değerlendirilebilir. 2011 yılında ülkeye giren DYY 7,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında ise DYY 16.3 milyar dolara çıkmıştır.

Vietnam'ın canlı ekonomisi yabancı yatırımcıların dikkatini çekmektedir. Siyasi hayattaki düzen ve ucuz işgücü diğer önemli faktörlerdir. Vietnam yatırımlarını çeşitlendirmek isteyen birçok yatırımcı tarafından Çin'e alternatif olarak görülmektedir. Vietnam komşusu olan diğer Güneydoğu Asya ülkelerine göre daha az yabancı sermaye çekmektedir. Yabancı yatırımların etkileri de şu anda diğer ülkelere göre daha azdır. Yabancı yatırımların ülkede sağlaması beklenen teknoloji gelişimi henüz istenen seviyelere ulaşamamıştır. Son yıllarda yabancı sermayeli şirketlerin ülkenin toplam çıktısı içindeki payı giderek artmaktadır. Özellikle otellere, restoranlara gayrimenkullere yönelik yabancı sermaye yatırımlarıyla birlikte ülkenin güneyinde yer alan şehirlerde manzara çok çabuk değişmektedir. Arzdaki büyük artış ve buna göre zayıf kalan talep karşısında gayrimenkul fiyatlarında düşüş riski vardır. Bunun yatırımlara getirisi üzerinde olumsuz bir etkiye yol açması mümkündür.

Vietnam'a yönelen Doğrudan Yabancı Yatırımları (DYY) birçok farklı ülkeden gelmekle birlikte Asya ve Avustralasya bölgesinin ağırlığı göze çarpmaktadır. DYY taahhütleri ağırlıklı olarak gayrimenkul, inşaat, imalat, otel ve restoran sektörlerine yöneliktir. 2014 yılında Vietnamlı Doğrudan Yabancı yatırım (yıllık) 9,2 milyar dolar, 2015 yılında ise 11,8 milyar dolar girmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde Vietnam'ın doğrudan yabancı sermaye yatırımları bakımından bazı avantajları ve dezavantajları vardır. En önemli avantajları; politik istikrar, ekonomik yapı, bölgedeki diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında sosyal ve ekonomik güvenliğin daha fazla olması, yüksek ekonomik büyüme

hızı ve buna bağlı olarak kişilerin gelirlerindeki hızlı artış ve 85 milyonluk nüfusu ile gelişmekte olan bir pazara sahip olmasıdır. Her ne kadar ülkedeki işgücünün fazlalığı ve düşük işgücü maliyeti bazı sektörler için (tekstil ve ayakkabı) avantaj gibi görünse de yetişmiş işgücü azlığı özellikle yüksek teknoloji sektörlerindeki yatırımlar bakımından dezavantaj yaratmaktadır. Ulaşım, taşımacılık, elektrik arzı ve kalitesi, telekomünikasyon, bankacılık ve yedek parça üretimi gibi teknik ve ekonomik altyapının yeterince gelişmemesi doğrudan yabancı yatırımlar bakımından ülkenin diğer önemli dezavantajlarıdır.

Ülkede yabancı yatırımlar konusunda yetkili olan Yabancı Yatırım Ajansı (FIA) Planlama ve Yatırım Bakanlığına (MPI) bağlı olarak çalışmaktadır. Yabancı yatırımlar konusunda Merkezi anlamda yetkili kurum MPI'dir. Ülkedeki Yabancı Yatırım Ajansı'nın görevleri ise genel olarak Vietnam'ın yabancı yatırımlar konusundaki politikalarını belirlemek, yabancı yatırımları teşvik etmek, gözetlemek ve denetlemek ve bu alanda danışmanlık hizmeti vermek olarak sayılabilir.

Vietnam yabancı yatırımlar konusunda çeşitli teşvikler vermektedir. Tercihli kurumlar vergisi oranları uygulamak, kurumlar vergisinden tamamen muafiyet veya indirim, ithalat vergisi muafiyeti, telif ücret vergisi muafiyeti, arazi kullanımı veya kiralama ücretlerinden muafiyet, yap-işlet-devret öncelikleri, vs, yabancı yatırımlar için Vietnam hükümetinin uyguladığı başlıca teşviklerdir.

Vietnam hükümeti, yatırım teşvikleri için stratejik sektörler belirlemiştir. Bunlar genellikle yüksek katma değer yaratan ve üretim için ileri teknoloji gerektiren sektörler ile yüksek istihdam yaratan sektörler ve daha çok altyapı yatırımı gerektiren sektörlerdir.

Ülkeye yatırım yapan yabancı yatırımcılara hükümet tarafından; yatırımların kamulaştırılmayacağı, fikri mülkiyet haklarının korunacağı, sermaye ve kar transferinde herhangi bir zorluk çıkarılmayacağı, daha sonradan yapılacak yasal düzenlemeler ile yatırımcıların zarara uğratılmayacakları veya farklı uygulamalara tabi tutulmayacakları konusunda güven artırıcı çeşitli garantiler verilmektedir.

Vietnam hükümeti her ne kadar özel sektör yatırımlarını teşvik etse de bankacılık ve finans, yayıncılık, sağlık, gayrimenkul, madencilik ve eğitim sektörlerinde yapılacak özel sektör yatırımlarında hem yerel hem de yabancı yatırımcılar için ilave şartlar istenmektedir.

Yabancı yatırım prosedürleri yatırım miktarlarına göre belirlenmektedir. Vietnam Yatırım Ajansı (FIA) verilerine yabancı yatırım miktarı 16 Milyon dolardan daha az ise yatırım lisansı alma süresi ortalama 15 işgünüdür. Yatırım miktarı daha fazla ise veya yukarıda bahsedilen ve yatırım için ilave şartlar gerektiren sektörlere yönelik ise bu süre 20 ila 40 gün arasında olmaktadır.

Ülkede İş Kurma Mevzuatı

Vietnam'da ticari faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalar aşağıda belirtilen üç tip lisanstan birine sahip olmak zorundadır.

Temsilcilik Ofisi Lisansı

Temsilcilik ofisi lisansı şehirlerdeki ilgili ticaret departmanları tarafından verilmektedir. 25 Temmuz 2006 yılında yayınlanan kanun (72/2006/ND-CP) ve 28 Eylül 2006 tarihinde yayımlanan (11/2006/TT-BTM) sirkülerde ülkedeki temsilcilik ofisi açmanın şartları, bu ofislerin hak ve sorumlulukları belirlenmiştir.

Bu kapsamda temsilcilik ofisi; yerel faaliyetleri için ofis kiralayabilmekte, belli sayıda uzman olmak şartıyla yerel personel çalıştırabilmektedir. Temsilcilik ofislerinin faaliyetleri, genel olarak ana firma adına

pazar araştırması yapmak, pazarlama ve satış faaliyetlerini takip etmek veya gözetlemek ve ana firmanın uzun dönemli yatırım faaliyetlerini yürütmek gibi belli alanlar ile sınırlandırılmıştır.

Temsilcilik ofislerinin ticaret yapma, profesyonel danışmanlık yapma vb, gibi gelir getirici faaliyetlerde bulunması kesinlikle yasaklanmıştır.

Temsilcilik ofisi lisansı yabancı firmalara bir bölgede sadece bir ofis açmasına müsaade etmektedir. Aynı bölgede ya da diğer bölgelerde başka bir temsilcilik ofisi açmak isteyen yabancı firmaların her bir ofis için başka bir lisans başvurusu yapmaları gerekmektedir. Birden fazla temsilcilik açmak isteyen firmaların ilk lisans başvurularında kaç tane temsilcilik ofisi açmayı planladıklarını resmi makamlara bildirmeleri tavsiye edilmektedir. Daha sonra karar verilirse, yetkili makamlar ilk temsilcilik ofisinin faaliyet ve performansına ilişkin dokümanlar talep edebilmektedir.

Lisans başvurusu için ana firma ile ortaklık yapısı, şirket kuruluş sözleşmesi gibi ana firmaya bazı dokümanlar hazırlanmalı, firmanın Vietnam'daki temsilcisinin adı ve ofisin Vietnam'daki adresi belirlenmelidir. Başvuru işlemleri ortalama 15 günde sonuçlandırılmaktadır.

Şube Lisansı

Yabancı firmaların Vietnam'da şube açması ve yönetmesi Vietnam ticaret kanunu ile düzenlenmiştir. Bu lisans Vietnam'da özellikle hizmet sektöründe faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalara verilmektedir. Bu sektörler genellikle Vietnam hükümeti tarafından yakından takip edilen ve gözetlenen bankacılık, finans, sigortacılık, pazarlama ve reklâmcılık, eğitim, turizm, lojistik gibi hizmet sektörü faaliyet kollarıdır. Ayrıca bazı yabancı tütün firmalarına da şube lisansı verilmiştir. Çoğu yabancı firma Vietnam'da başlangıçta temsilcilik ofisi açmış, daha sonra şube lisansı almıştır.

Yukarıda sayılan alanlarda faaliyette bulunan ve Vietnam'da şubesi bulunan yabancı firmalara ait şubeler mal ve hizmetlerin ihracat ve ithalatı konularında bazı sınırlamalara tabidirler. Ayrıca ticari faaliyetleri ve sahip oldukları varlıkları bakımından Vietnam'da uygulanan kurumlar vergisine tabidirler.

Şube lisansı için başvurular genellikle Vietnam Endüstri ve Ticaret Bakanlığı tarafından verilmektedir. Bazı alanda farklı otoriteler de lisans verme konusunda yetkilidir. (bankacılık lisansı için Vietnam Merkez Bankası, yabancı hukuk büroları için Adalet Bakanlığı gibi).

Yabancı Yatırım Lisansı

Vietnam'da yatırım lisansı düzenleme yetkisi bakımından yetkili kurum Vietnam Yatırım ve Planlama Bakanlığıdır, Hanoi ve Ho Chi Minh City'de ofisleri bulunan Bakanlık, yatırım lisansı başvurularını genellikle 15-60 günlük bir surede sonuçlandırmaktadır. Son yıllarda yatırım izni verme ve lisans düzenleme konusunda yerel otoritelere de bazı sınırlar dâhilinde kısmi yetki verilmiştir. Ayrıca 'A grubu' olarak nitelendirilen ve genellikle telekomünikasyon, petrol ve doğalgaz, altın madenciliği gibi belli bazı alanlardaki projeler için Başbakanın izni gereklidir, Bu konularda Vietnam Yabancı Yatırım Ajansı Başbakanlığa danışmanlık hizmeti yapmaktadır.

Vietnam'da yatırım yapmak isteyen yabancı firmalar çeşitli araçlar kullanarak yatırım faaliyetinde bulunmaktadırlar. Bu yöntemler:

İş Ortaklığı (Business cooperation)

Yabancı firmalar bu yöntem ile özellikle büyük ölçekli projelere yatırım yapabilmekte ve elde ettikleri gelirlerini kendi ülkelerine serbestçe aktarabilmektedir. Bu yöntem ile yapılan iş kontratına göre; taraflar kurulan şirketin borç ve alacaklarından müştereken ve müteselsilen sorumlu olabilmekte ayrıca elde edilen gelir de sözleşmeye göre paylaşılabilmektedir. Yabancı yatırımcılar bu çeşit iş anlaşmalarında

personel ve vergi gibi konularda daha az bağlayıcı kurala tabi olduğundan iş yapma bakımından daha bağımsız hareket edebilmektedir.

İş ortaklığı kurulabilmesi için; taraflar arasında bir kontrat imzalanarak bu kontratın yetkili otorite tarafından onaylanması gerekir, Vietnam kanunlarında iş ortaklığı sözleşmelerinin süresi 50 yıl ile sınırlandırılmıştır. Taraflar iş anlaşması süresi içerisinde hisselerini bu hisselerle bağlı ön alım haklarını birbirlerine veya diğer kişilere devredebilmektedir. Bu tür ortaklıklar genellikle Vietnamlı posta ve telekomünikasyon firmaları tarafından tercih edilmektedir.

Ortak Girişim (Joint Venture)

Bu tür ortak girişimlerde yabancı firmalar Vietnam'da kurulan şirket sermayesinin en az %30'una sahip olmak zorundadır. Ortak girişim firması kurulabilmesi için yetkili otoritelerden onay alınması gerekir. Onay başvurusunda bulunmak için taraflar ortak girişim projesi için bir fizibilite çalışması yapması, kendi aralarında sözleşme imzalamaları, yasal ve finansal durumlarını gösteren ilgili belgeleri temin etmeleri ve ortak girişim firmasının kuruluş sözleşmesinin hazırlanması gerekmektedir. Bu tür firmaların isminin Vietnamca ya da Vietnamca ve İngilizce (aynı anda) olması gerekir.

Vietnam'daki yabancı sermaye ile ilgili mevcut yasaya göre; kredi kurumları, vb, bazı iş kolları dışındaki ortak girişim firmalarının sermaye tutarları ile ilgili belirlenmiş bir miktar yoktur. Bununla birlikte firmanın yasal sermayesi toplam yatırım miktarının en az %30'u kadar olmalıdır. Vietnam kanunlarına ortak girişim anlaşmalarının süresi 50 yıldır ve talep edilmesi halinde 70 yıla kadar uzatılabilmektedir. Taraflar anlaşma süresi içerisinde hisselerini bu hisselerle bağlı ön alım haklarını birbirlerine veya diğer üçüncü taraflara devredebilmektedir.

Ortak girişim firmaları, tarafların temsil edildiği bir yönetim kurulu oluşturmak ve yılda en az bir kez toplamak zorundadır. Şirketin Genel Müdürü, genel müdür yardımcıları yönetim kurulu tarafından atanmak zorundadır. Şirketin genel müdürünün ya da birinci derecede yetkili genel müdür yardımcısının Vietnam vatandaşı olması gerekmektedir.

Sermayesinin tamamı (%100) yabancı olan firmalar

Mevcut yasada herhangi bir sınırlama olmaması durumunda Vietnam'da yetkili otoriteden izin almak suretiyle yatırım amaçlı ve sermayesinin tamamı yabancılara ait olan firma kurulabilmektedir. Yetkili

merciye başvurmadan önce; yatırım projesinin fizibilite çalışması yapılmalı, firmanın kuruluş amacı veya tüzüğü ile yatırımcının yasal ve finansal durumunu gösterir belgelerin hazırlanması gerekmektedir.

Bu firmalar 50 yıllığına kurulabilmektedir, Firmanın yasal temsilcisi olan genel müdürünün isminin firma kuruluş sözleşmesinde belirtilmesi gerekir.

Yabancı işçi Çalışma İzni

Vietnam’da yabancı işçi çalıştırma ve oturma izni başvuru işlemleri için dosya hazırlama ve başvuru işlemi yapma yetkisi işverenin (firma ve kurumlar) sorumluluğundadır. Başvurular İşçi Savaş Malulleri ve Sosyal İşler Bakanlığı’nın yerel ofislerine yapılmaktadır.

Başvuru süreci yaklaşık 15 gün sürmekte maliyeti ise yaklaşık 25 USD tutarındadır. Yabancı işçi olarak çalışabilmek için;

En az 18 yaşında ya da daha büyük olmak,

Fiziki olarak başvurulana işe uygun olmak,

Yüksek teknik ya da profesyonel özelliklere sahip olmak,

Adli sicili temiz olmak,

Bulaşıcı vb, hastalıklar ile ilgili Vietnam yasalarının istediği şartlara haiz olmak gerekmektedir,

Bu özellikleri taşıyan kişilerin iş başvuru dosyalarında;

İşveren tarafından izin verildiğine dair başvuru dilekçesi,

Vietnam’da işçi olmak için başvuru dilekçesi,

Yabancı işçinin yaşadığı ülkenin yetkili mercilerinden alınan adli sicil kaydı,(işçilik başvurusunda bulunan yabancılar Vietnam’da 6 aydan fazla süre ikamet etmişler ise Vietnamlı yerel otoritelerden de sabıka kaydı almaları gerekmektedir,)

İşçinin kendi ülkesinden aldığı sağlık raporu (işçi Vietnam’da ikamet ediyor ise Vietnam Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanması gerekmektedir)

Yabancı işçinin mesleği ile ilgili sertifikalar (diploma vb,)

Ön yüzden çekilmiş 3 adet vesikalık resim bulunması gerekir,

Üç aydan daha az süre için Vietnam’da çalışacak olan kişiler, Vietnam yasalarına göre kurulan limited şirketin yönetim kurulu üyeleri, Vietnam’daki temsilcilik ofisi ya da yabancı firma şubesi temsilcisi ve Vietnam Adalet Bakanlığı’ndan faaliyette bulunmak için sertifika alan avukatlar ülkede çalışmak için izin almak zorunda değillerdir.

Vietnam hükümeti 25 Mart 2010 tarihinde yayınladığı yeni düzenleme ile (34/2008/ND-CP) ülkede yabancı işçilerin çalışması konusunda iyileştirmeler yapmıştır.

Yeni düzenleme ile yabancı uyruklu işçilere 36 aya kadar çalışma izni verilmektedir, Ancak çalışma izninin sona ermesi, yabancı iş kontratının sona ermesi ve iş sözleşmesinin içeriğinin çalışma iznine aykırı olması durumunda bu süreye bakılmaksızın çalışma izni sona ermektedir.

Sözleşmesi sona eren işçilerin çalışma sürelerini uzatmak için Vietnam Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına başvurmaları gerekmektedir. Yabancı işçilerin yerine istihdam etmek üzere Vietnamlı işçileri

eğiten, ancak 36 aydan daha fazla zamana ihtiyaç duyulan projelerde, işverenler çalıştıracakları yabancı işçiler için 36 aydan daha uzun süre için çalışma iznine başvurabilmektedirler.

Geçici süre için (deneme amaçlı) Vietnam'a gelen yabancı işçiler en az yedi gün önceden, isim, doğum tarihi, uyruğu, pasaport numarası, işe başlama ve bitiş tarihi ve işin niteliği konusunda çalışma Bakanlığı'nın yerel departmanlarına bilgi vermek zorundadırlar.

Vietnam'da faaliyet gösteren yabancı firmaların yönetim ve uzman kadrolarında çalışan Vietnamlı personelin sayısı toplam çalışanların en az %20'si oranında olmak zorundadır.

7. DIŞ TİCARET

1997–1998 yıllarında ortaya çıkan bölgesel finansal krizi takiben Vietnam, Asya dışına açılma ve yeni ihracat pazarları bulma gayreti içine girmiş ve büyük ölçüde başarılı olmuştur, Ülkede dış ticaret sektörü nispeten büyük bir hacme sahiptir, Gerek ihracat ve gerekse ithalat, kriz dönemleri hariç, genel olarak büyük bir artış trendindedir, 2014 yılında yaklaşık 150 milyar dolar olan ihracat 2015 yılında 162 milyar dolar, 2016 yılında ise 176 milyar dolar, 2017 yılında ise 254 milyar dolar olmuştur.

Vietnam'ın Dış Ticareti (Milyon Dolar)

Tablo 13: Vietnam'nın Dış Ticareti (Milyon \$)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2015	162 017	165 776	327 793	- 3 759
2016	176 581	174 978	351 559	1 603
2017	254 121	235 929	490 050	18 192

Kaynak: Trademap

5.1. Vietnam'nın İhracatı

Vietnam'ın ihrac ettiği ürünler gerek sanayi ve gerekse tarım sektöründe çok geniş bir yelpazeden oluşmaktadır, Ülkenin ihracatında ilk sırayı petrol yağları almaktadır, Petrol yağları dışında, ihracatta ön sıralarda yer alan belli başlı ürünler ayakkabı, pirinç, kahve, balık ürünleri ve diğer mobilyalardır, Ülkenin ürün bazında ihracatı incelendiğinde, ihrac edilen ürünlerin büyük bir bölümünün gelenekselleşmiş olduğu ve ihrac edilen ürün çeşidi bakımından ciddi dalgalanmalar olmadığı gözlemlenmektedir,

Tablo 14: Vietnam'ın İhrac Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP	ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	TOPLAM	162 016 742	176 580 787	254 121 092
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	31 314 335	36 101 400	54 530 130
8542	Elektronik entegre devreler	4 077 715	5 187 266	15 338 437
6404	Dış tabanı kauçuk, plastik, tabii veya terkip yoluyla elde edilen kösele ve yüzü dokumaya elverişli maddelerden ayakkabı	4 852 868	6 138 003	9 707 957
6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	4 661 033	4 295 258	6 159 441
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	3 746 713	3 901 331	5 851 117

8529	Sadece veya esas itibariyle 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar	369 314	403 516	5 344 911
8443	Baskı yapmaya mahsus makinalar; kopyalama ve faks makinaları; bunların aksam, parça ve aksesuarları	2 516 163	2 588 687	4 269 775
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	4 757 798	3 713 498	4 131 786
4202	Deri ve köseleden sandık, bavul, valiz, evrak çantası, seyahat eşyası, kılıf vb.	2 546 968	2 795 753	3 807 514
6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	2 302 098	2 369 313	3 806 104
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	2 840 927	3 049 661	3 683 028
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	2 553 716	2 605 834	3 559 458
901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	2 415 423	3 040 195	3 530 531
8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	640 699	1 752 940	3 235 675
8518	Mikrofonlar ve mesnetleri, hoparlör, kulaklık, mikrofon-kulaklık setleri, ses frekansı yükseltici setleri, amplifikatörler	1 326 465	2 098 541	3 142 143
801	Hindistan cevizi, brezilya ve kaju cevizi (taze/kurutulmuş)	2 404 161	2 810 701	3 009 799
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	3 823 780	2 578 325	2 867 484
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	3 009 908	2 986 864	2 825 527
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	1 786	520 744	2 732 884
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	2 594 394	2 601 304	2 653 695
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1 315 073	1 457 636	2 652 918

Tablo 15: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (1000 \$)

SIRA	ÜLKELER	2014	2015	2016	TOPLAMDAKİ PAY %
	TOPLAM İHRACAT	150 217 139	162 016 742	176 580 787	100.0
1	ABD	28 649 809	33 475 029	38 473 177	21,8
2	Çin	14 928 318	16 567 686	21 950 445	12,4
3	Japonya	14 674 923	14 100 341	14 671 489	8,3
4	G. Kore	7 167 479	8 915 384	11 406 058	6,5
5	Hong Kong	5 264 731	6 959 274	6 088 077	3,4
6	Hollanda	3 762 225	4 759 560	6 011 627	3,4
7	Almanya	5 174 944	5 707 416	5 960 516	3,4

8	B.A.E.	4 626 999	5 690 916	4 999 553	2,8
9	İngiltere	3 647 172	4 645 220	4 898 077	2,8
10	Tayland	3 473 523	3 177 666	3 690 732	2,1
11	Malezya	3 926 398	3 577 077	3 341 986	1,9
12	İtalya	2 740 094	2 847 803	3 264 815	1,8

Kaynak: Trade Map

7.2. Vietnam'ın İthalatı

Ülkenin 2018 yılı ithalatında ise Türkiye, % 0,4 pay ile 24. sıradadır. Ülkenin Türkiye'den ithalatı bir önceki yıla göre % 31,5 artmıştır.

Tablo 16: Vietnam'ın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP	ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	TOPLAM İTHALAT	165 775 858	174 978 350	235 929 080
8542	Elektronik entegre devreler	12 941 524	16 263 311	19 032 282
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	11 721 011	11 990 240	13 595 296
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	5 972 170	5 646 043	8 337 845
8548	Elektrik pilleri, bataryaları ve akümülatörlerinin döküntü ve hurdaları; kullanılmış olanlar; elektrikli aksam-parçalar	432 301	722 240	4 706 659
306	Kabuklu hayvanlar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış veya benzer işlem görmüş)	435 763	392 735	3 857 642
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	22 647	393 053	3 663 034
6006	Diğer örme mensucat	2 180 918	2 353 946	3 468 789
8534	Baskı devreler	1 888 961	2 311 807	2 936 606
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	1 552 914	1 773 496	2 732 258
8529	Sadece veya esas itibarıyla 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar	1 793 960	2 298 587	2 624 013
8479	kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makinalar ve mekanik cihazlar	1 196 862	1 364 418	2 565 502
202	Sığır eti (dondurulmuş)	130 565	160 599	2 495 382
5407	Sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat	1 206 909	1 264 869	2 377 500
8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	1 256 505	1 731 404	2 320 807
7225	Diğer alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm.veya daha fazla)	1 926 685	2 280 181	2 255 169
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	1 425 630	2 028 684	2 243 086
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	1 607 212	1 643 254	2 041 676
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	1 786 801	1 922 104	1 990 177
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	1 397 861	463 913	1 977 490
8443	Baskı yapmaya mahsus makinalar; kopyalama ve faks makinaları; bunların aksam, parça ve aksesuarları	769 493	870 061	1 733 508
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2 090 013	2 271 876	1 710 834
8486	Yarı iletken disklerin, külçelerin, entegre devrelerin vb imalatında kullanılan makine ve cihazlar; aksam-parça-aksesuar	153 100	227 574	1 640 122
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1 596 798	1 100 932	1 610 703
303	Balıklar (dondurulmuş)	442 814	482 407	1 530 413
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	1 517 171	1 986 226	1 491 795

Kaynak: Trade Map

Tablo 17: Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (1000 \$)

SIRA	ÜLKELER	2014	2015	2016	TOPLAMDAKİ PAY %
	TOPLAM İTHALAT	147 839 048	165 775 858	174 978 350	100.0
1	Çin	43 647 569	49 441 123	50 037 691	28,6
2	G. Kore	21 728 466	27 578 526	32 193 121	18,4
3	Japonya	12 857 046	14 182 099	15 098 323	8,6
4	Tayvan	11 063 579	10 943 323	11 241 779	6,4
5	Tayland	7 053 283	8 269 567	8 855 140	5,1
6	ABD	6 286 315	7 792 507	8 712 156	5
7	Malezya	4 203 573	4 184 735	5 174 313	3
8	Singapur	6 834 730	6 030 809	4 768 529	2,7
9	Endonezya	2 488 501	2 738 492	2 992 478	1,7
10	Almanya	2 606 560	3 202 733	2 850 215	1,6
11	Hindistan	3 110 982	2 655 163	2 745 535	1,6

Kaynak: Trade Map

8. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

8.1. Dış Ticaret Politikası

Vietnam’da ihracat ve ithalat ile ilgili aktiviteler başlıca üç yasa ile düzenlenmiştir. Bunlar Ticaret Kanunu (2005), ihracat–ithalat kanunu (2005), Gümrük kanunu ve bu kanunlar ile ilgili alt düzenlemelerdir.

Vietnam yasal düzenlemelerine göre Vietnamlı bir firma, ihracat ya da ithalatı yasak veya izne bağlanmadığı sürece her türlü ürünün, yaptığı iş ya da faaliyet alanından bağımsız olarak ihraç ya da ithalatını yapabilir. Ancak yabancı bir firma için aynı kural geçerli değildir. Yabancı firmaların ticari hakları Vietnam’ın DTÖ üyeliği kapsamında yeniden düzenlenmiştir. Bu yeni duruma göre Vietnam’da üretim yapan yabancı bir firma ürettiği malların ülke içinde pazarlamasını ve ihracatını herhangi bir kısıtlama olmadan kendisi yapabilmektedir. Bununla birlikte üretim ile ilgili olmayan ticari faaliyetlerde kısıtlamalar mevcuttur. 1 Ocak 2008 yılında yapılan düzenlemeye göre Vietnam’da üretim yapmayan ancak ürünlerini Vietnam’da pazarlamak isteyen ya da Vietnam’a ihraç etmek isteyen yabancı firma bu işlemleri ancak bir acente ya da distribütör aracılığı ile yapabilmektedir. Bunun yanında yabancı firma Vietnamlı bir firma ile ortak girişim firması kurarak da ürünlerinin iç pazarda satış, dağıtım ve pazarlamasını yapabilir. Ancak bu ortak girişim firmasının sermayesinde yabancı firmanın payı maksimum %49 olabilmektedir. 1 Ocak 2009 tarihi itibarıyla yabancı firmalar sermayesinin tamamı kendilerine ait yabancı yatırım firmaları kurabilmektedirler.

8.2. Tarifeler ve Diğer Vergiler

8.2.1. Dış Ticaret Politikası

Kanada’da ithalatta alınan gümrük vergileri koruma amaçlı olup, gelir saiki ön plana çıkmamaktadır. İthalatta hem spesifik hem de ad valorem gümrük vergileri uygulanmaktadır. Kanada’nın çeşitli ülkeler ile imzalamış olduğu serbest ticaret anlaşmalarının (STA) en önemli sonucu, bu ülkeler menşeli ürünlere getirilen tercihli düzenlemedir. Söz konusu düzenleme ile STA imzalanmış olan ülkelerin ürünleri gümrük vergisiz ithal edilebilmektedir.

Kanada halihazırda ülkemizi Genel Tercihli Tarifeler kapsamında değerlendirmekte ve gümrük vergilerini daha düşük oranlarda uygulamaktadır. Ancak, Kanada, “2013 Ekonomik Eylem Planı” çerçevesinde, önümüzdeki

10 yıl için geçerli olacak şekilde, GPT (Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi) rejiminde değişiklikler yapmış bulunmaktadır. Buna göre, GPT Sisteminden halihazırda yararlanmakta olan toplam 175 ülkeden daha yüksek gelirli ve ticarete rekabetçi, Türkiye'nin de içinde bulunduğu 72 ülke 1 Ocak 2015 tarihi itibarıyla GPT Sisteminin dışında bırakılacaktır. Söz konusu ülkeler için bundan böyle gümrük vergilerinde MFN oranları geçerli olacaktır.

Kanada GPT Sisteminin dışında bırakacağı 72 ülkenin seçimini şu kriterlere göre gerçekleştirmiştir:

- Dünya Bankası sınıflandırmasına göre son 2 yılda yüksek ya da orta-yüksek gelirli ekonomiler ya da,
- WTO istatistiklerine göre son 2 yılda dünya ihracatının %1 ya da daha fazlasını gerçekleştirmiş olan ülkeler

Özellikle AB ülkeleri, Kanada'nın tekstil ürünleri, hazır giyim, kumaş, ayakkabı ve gemi inşa sektörü ürünlerinde uyguladığı yüksek tarifelerden dolayı ülkede rekabet edememekten şikayetçi olmaktadır.

8.2.2. Tarifeler ve Vergiler

Vietnam gümrük tarifeleri dört ana kategoriye ayrılmaktadır.

1. Tercihsiz tarife -Normal Ticari ilişkiler -En fazla kayırılan ülke oranları (her hangi bir ülkenin bir ülkeye uyguladığı imtiyazın başka ülkelere uygulanandan daha az olamayacağı kuralı).
2. Ortak tarife (ASEAN ülkelerinden yapılan ithalatlarda)
3. Tercihli tarife: (Vietnam'ın Serbest Ticaret Anlaşması imzaladığı ülkelerle arasında uyguladığı tarife)
4. Genel vergi oranları (diğer ülkeler, tercihsiz tarife ve en fazla kayırılan ülkelere uygulanan oranlardan %50 daha fazla)

Vietnam'da Ulusal Meclis her bir ürün için vergi dilimleri belirler. Vietnam Maliye Bakanlığı ise bu oranların uygulanmasına ilişkin gözetim ve denetim yetkisine sahiptir.

Vietnam DTÖ Bilgi Teknolojileri Anlaşmasına imza atarak bu anlaşma kapsamındaki ürünlerin ülkeye ithalinde birçok vergiyi kaldırmıştır. Ayrıca DTÖ Kimyasal Uyumlaştırma Anlaşması kapsamında olan ürünlere ilişkin gümrük vergilerini de yüzde 80 oranında düşürmüştür.

Vietnam 2007 yılında bazı ürünler için düşürmüş olduğu vergi oranlarını 2008 yılında tekrar gözden geçirerek arttırmıştır. Söz konusu ürünler kırmızı et ürünleri, beyaz et ürünleri, otomobil ve oto yedek parçalarıdır.

Vietnam'ın DTÖ'ye üyeliğinden sonra ABD tarafından söz konusu ülkeye ihraç edilen belli başlı birçok eşyada gümrük vergilerinin oranını %15 veya daha altına çekilmiştir.

Malların ve Kişisel Eşyaların Geçici İthalı:

15 Aralık tarihli ve 154/2005/ND-CP sayılı ilgili kanunun 30, 31 ve 32 inci maddeleri uyarınca bazı eşyaların 90 gün içerisinde tekrar ihraç edilmek kaydıyla gümrüksüz olarak Vietnam'a geçici ithaline izin verilmektedir. Söz konusu eşyalar; fuar ve sergilerde sergilenen eşyalar; yabancı gemi veya hava taşıtlarının tamiri için getirilen profesyonel makine ve teçhizat, bunların parçaları ile yedek parçalarıdır.

Vietnam, Ocak 2007 yılında WTO'nun 150'nci resmi üyesi olarak Eşyanın Geçici Kabulüne İlişkin Sözleşmeyi yani Ata Karnesi sistemini tanımaya yönelik adımlar atmıştır.

Vietnam kanunları uyarınca (işadamları) şahıslar yanlarında iki adet dizüstü bilgisayardan fazla bilgisayar getirememektedirler. İşadamları gümrük görevlilerine söz konusu bilgisayarlarda hangi programların yüklü olduğunu göstermek mecburiyetinde değildirler. Bu kapsamda herhangi bir kısıtlam bulunmamaktadır.

Vietnam Vergi Sistemi

Dolaylı Vergiler

Vietnam'da üç tür dolaylı vergi uygulanmaktadır. Bunlar; KDV (Katma Değer Vergisi), ÖTV (Özel Tüketim Vergisi) ve İthalat/İhracat vergileridir. Dolaylı vergiler, toplam bütçe gelirleri içerisinde yüzde 45'lik önemli bir paya sahiptir.

Katma değer vergisi, bütçe gelirleri içerisinde kurumlar vergisi ile beraber ikinci sırada gelmektedir. Söz konusu vergi, mallar ve hizmetler üzerinden alınmasına rağmen bazı istisnalar bulunmaktadır. Ülkede yüzde %5 ve %10 olmak üzere iki çeşit KDV oranı uygulanmaktadır. ÖTV ise tütün, alkol otomobil, klima, akaryakıt ürünleri, oyun kâğıtları, bahis oyunları ve bazı eğlence hizmetleri üzerinden alınmaktadır.

İthalat ve ihracat vergileri dış ticaret üzerinden alınan vergilerden olup, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında vergi gelirleri arasında önemli bir paya sahip olduğu görülmektedir.

1999 yılında yürürlüğe giren KDV Kanunu ile vergi gelirlerinde bir artış olmuştur. 1998 yılında gelir vergisi 11.274 trilyon VND (Vietnam Dong'u) iken bu rakam 1999 yılında yüzde 52 yükselerek 17.116 trilyon VND'ye çıkmıştır. KDV Kanunu, 2003 yılında yapılan ve 2004 yılında yürürlüğe giren değişiklikle birçok ülkede uygulanan KDV sistemleriyle benzerlik taşı hale getirilmiştir.

Özel tüketim vergisi 1990 yılında yürürlüğe girmiş ve tüm ekonomik sektörlerle homojen bir biçimde uygulanmıştır. Bu vergiden tütün mamulleri ve alkollü içecekler sektörü etkilenmiştir. İlk aşamada ÖTV söz konusu ürünlerle sınırlıyken, 1995 yılında yapılan değişiklikle ithal ürünleri (ithal otomobiller ve akaryakıt) kapsayacak şekilde bir değişikliğe gidilmiştir. İlk başta %20 ile 70% arasında değişen oranlar, 1995 yılında yapılan değişiklikle %15 ile %100 oranında olacak şekilde revize edilmiştir.

1991 ile 1995 arasında ÖTV/KDV oranı yaklaşık 43/100 civarında seyretmiştir. 1998 yılında ÖTV vergisinin kapsamı yerli üretim otomobiller ve klimalar ile aynı zamanda bazı hizmet sektörlerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

2004 yılında yürürlüğe konulan vergi reformu ile KDV sisteminde yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Vergi yükünün azaltılması amacıyla otomobil ve klima vergilerinde ÖTV bir miktar azaltılmıştır. Diğer mal ve hizmetlerdeki ÖTV aynı kalmış, şans oyunları da ÖTV kapsamına alınmıştır. Üretim aşamasında bazı işletmeler tarafından fiyatı düşürmek amacıyla uygulanan transfer fiyatlandırması ile başa çıkabilmek için bazı tedbirler alınmıştır.

İthalat ve İhracat Vergisi Kanunu 26 Aralık 1991 de kabul edilmiş ve 1992 Mart ayında yürürlüğe girmiştir. Bu verginin hesaplanmasında ithal veya ihraç edilen eşyanın miktarı, vergi matrahı ve vergi oranı üzerinden bir hesaplama yapılmaktadır. Söz konusu verginin toplam bütçe gelirlerine oranı 1997 yılında %20.5 iken bu oran 2004 yılında %12'ye düşmüştür. Vergi gelirlerindeki bu azalış, ASEAN, AB ve ABD ile yapılan anlaşmalarda yer alan taahhütler çerçevesinde, karşılıklı olarak vergi oranlarının azaltılmasından kaynaklanmıştır.

Kurumlar Vergisi

Kurumlar vergisi Vietnam ekonomik gelişiminde iki önemli role sahiptir. Bunlardan birincisi gelir yaratma rolüdür. Kurumlar Vergisi gelirleri toplam vergi gelirlerinin yaklaşık %25 ini oluşturmakta ve bu vergiyi en büyük bütçe gelir kalemlerinden biri yapmaktadır. Vietnam gümrük vergilerini DTÖ'ye katılma sürecinde düşürmeye devam ederse bütçe gelirleri içerisinde kurumlar vergisi en az KDV kadar önemli gelir kalemlerinden biri olacaktır.

Kurumlar vergisinin ikinci rolü ise ülkedeki yatırım ortamını iyileştirerek yerli ve yabancı yatırımları teşvik etmesidir. 1986 yılında piyasa odaklı (Doi Moi) ekonomik reform politikaları benimsenmesini takiben Vietnam hükümeti kamu iktisadi teşekküllerinde bir reform hareketine girişmiş ve özel sektör yatırımlarını teşvik etmiştir. Bunun sonucunda özel teşebbüslerin ülkedeki sayısı giderek artmıştır. 2000 yılında Hoi Chi Minh şehrinde borsa kurulmuş ve hemen ardından sermaye piyasası oluşturulmuştur. Doğrudan yabancı sermaye yatırımları Asya'da yaşanan mali krizden sonra ekonomide iyileştirici bir rol oynamış ve ortak faaliyetlerin ekonomide birçok alana yayılmasını sağlamıştır.

Vietnam piyasa odaklı ekonomik reform hareketlerine (Doi Moi) başlamadan önce 80'li yıllar boyunca devletin gelir yapısı değişmemiştir. Devlet bütçesi bu yıllarda daha çok sosyalist ülkelerden gelen dış yardımlara bağımlıydı ve özel sektörden elde edilen vergiler yok denecek kadar önemsizdi. Bu yıllarda bütçe açıklarını kapatmak için devlet para basma yoluna gidiyordu.

Ülkede 80'li yılların vergi toplamadaki en büyük karakteristik özelliği ayrıştırmış vergi dilimi sistemiydi. Bu sistemde KİT'ler, özel teşebbüsler, şahıslar ve tarım sektörü birbirinden farklı vergilere tabiydi. Kurumlar vergisinin öncüsü olan kâr vergisi 80'li yıllardaki ekonomik reform politikasının bir parçası olarak uygulamaya girmiştir. Özel ve devlet sektöründe ayrı uygulamalar yeknesak hale getirilerek tarım sektörü dışındaki tüm sektörler için ortak bir kâr vergisi sistemi oluşturulmuştur. Bu vergi sistemi ekonominin gelişmesine birçok katkılar sağlamıştır. Bunlar arasında en önemlisi iş çevreleri arasında vergi adaletinin sağlanması ile vergilendirmede şeffaflığın sağlanmasıdır. 1990 yılında Genel Vergi Kurumu kurulmuş ve taşra idaresinde görevli birimler merkeze çekilmiştir. Bunun sonucunda kâr vergisinden elde edilen gelir toplam vergi gelirleri ve GSYH içerisinde düzenli bir şekilde artmıştır. Ancak, vergi toplamada yaşanan bazı sıkıntılar özellikle yeni gelir çeşitlerinin ortaya çıkması söz konusu vergi düzenlemelerinin genişletilmesi ihtiyacını doğurmuştur. (Örneğin kâr payları, temettü gelirleri, hisse senetleri ve diğer sermaye varlıklarından elde edilen gelirler.) İkinci olarak, bazı vergilerin çifte vergilendirmeye sebep olması ve son olarak da vergilerin sadece vergi kanunlarına değil, iş kanunu, akaryakıt kanunu, yabancı yatırım kanunu ve kooperatif kanunu gibi değişik kanunlara dayandırılması sayılabilir. Söz konusu kanunlarda yer alan hükümler ile vergi hukuku çelişkili hükümler içermektedir. Bu nedenle vergi sistemi karmaşık, üst üste binmiş ve şeffaf olmayan bir yapıya bürünmüştü. Aynı zamanda Vietnam ekonomisi büyüdükçe ve diğer ülkelerle entegrasyonlara gidildikçe vergi sistemini özellikle kurumlar vergisini uluslararası normlara uygun hale getirmek zorunluluğu ortaya çıkmıştı.

Yukarıda sayılan bu nedenlerden dolayı kâr vergisi kanunu yerine kurumlar vergisi kanunu 1997 yılında yayımlanmış ve 1999 yılında yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kanun ile aynı zamanda ekonominin tekrar ihracat merkezli bir yapıya dönüşümü ve kurumlar vergisinin ihracatı teşvik politikalarına hizmet etmesi amaçlanmıştır. Anılan Kanun 5 yıl uygulandıktan sonra 1 Ocak 2004 yılında Revize Kurumlar Vergisi Kanunu yürürlüğe girmiştir.

Vietnam son yıllarda birçok ilerlemeler kaydetmesine rağmen, bazı alanlarda daha fazla reform ihtiyacı hâsıl olmuştur. Ekonomik büyüme için yerli ve yabancı yatırımların önünde kurumlar vergisinin bir engel olmaktan çıkarılması ve uluslararası normlara uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Hükümet bu hedefe ulaşabilmek için uygulamada tarafsızlık ve saydamlığın sağlanması gibi konuları 2010 yılı vergi reformunun öncelikli hedefleri arasına koymuştur.

Kişisel Gelir Vergisi

Yüksek gelir sınıfından alınan bu vergi kanunu 1991 yılında pazar ekonomisine daha fazla uyum sağlanması amacıyla uygulamaya konulmuştur. Pek çok açıdan eksik ve önemsenmeyen bu kanun, 15 sene boyunca yürürlükte kaldıktan sonra ve 3 yıllık tartışmalar sonucunda 2007 Kasım ayında kaldırılarak yeni kanun yürürlüğe girmiştir. Ulusal meclis tarafından onaylanan yeni kanun 2009 yılı itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Yapılan yeni düzenlemeyle bu vergi sürdürülebilir ve istikrarlı bir bütçe gelir kalemi haline gelmiştir. Gelişmiş ülkelerde örneğin ABD, Japonya, Fransa ve Almanya'da bu vergiden elde edilen gelir, toplam devlet gelirlerinin % 30 ya da 40'ına tekabül ederken, bu oran Tayland, Malezya ve Filipinler gibi ülkelerde % 13 ila 15 oranındadır. Yapılan yeni düzenlemeyle bile Vietnam'da bu oran yüzde 4'ler civarındadır. Ülkede bu

verginin 1 milyondan az yükümlüsü bulunmaktadır. Ancak, yapılan birkaç düzeltme ve ekonomide yaşanacak gelişmelerle birlikte bu verginin ileride devlet gelirleri arasında önemli bir paya sahip olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca ekonomi ve sermaye piyasaları üzerinde bu yeni verginin etkisi görülecek olmakla birlikte, kişisel gelir vergisi gelecekteki gelir sürdürülebilirliği için önemlidir. Ayrıca bu vergi, ülkede “vergi mükellefi” konseptini oluşturacak ve hükümetin yaptığı harcamaların hesabını vermesi ile birlikte insanlar arasında toplumsal sorumluluk duygusunu teşvik edecektir.

8.3. Tarife Dışı Engeller

DTÖ üyeliğinden sonra Vietnam ithalatı tarife dışı engelleri ortadan kaldırmak bakımından önemli kararlar almıştır. Bu kapsamda Vietnam ithalatı miktar kısıtlamaları yanında kota, yasak, ön izin, lisans gibi diğer tarife dışı engelleri elimine etme yolunda da önemli adımlar atmıştır. Bununla birlikte silah, mühimmat, narkotik maddeler gibi bazı ürünlerin ticareti ve ithalatı yasaktır.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Vietnam Standardizasyon sistemi ürünler ile ilgili 6000’den fazla standardı içermektedir. Standartlar ile ilgili yetkili kurum Vietnam Bilim ve Teknoloji Bakanlığı’na bağlı Standart ve Kalite Genel Müdürlüğü’dür. Ülkedeki spesifik ürünler ile ilgili standartlar bu kurumdan öğrenilebilir.

01 Ocak 2007 yılında yürürlüğe giren Standart ve Teknik Kurallar ile ilgili kanuna göre Vietnam standardizasyon sistemi ulusal (TVCN) ve yerel (TCSS) standartlar olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. Ülkedeki bütün ulusal standartlar uluslararası standartlar da göz önünde bulundurularak sektör/madde bazında sınıflandırılmıştır.

Ürünlerin Kayıt Prosedürleri

Vietnam’da üretilen, ithal ya da ihraç edilen bazı ürünlerin kalite kontrol ve denetimi ile ilgili zorunlu kayıt sistemi en son 7 Mart 2006 yılında alınan bir karar ile yeniden düzenlenmiştir. Hangi ürünler ile ilgili ne tür kalite kontrol ve kayıt prosedürleri olduğu Vietnam Standart ve Kalite Departmanı’nın web sayfasından ulaşılabilir. (www.tcvn.gov.vn).

9. TÜRKİYE İLE TİCARET

Tablo 18: Vietnam’ın Türkiye ile Dış Ticareti (1000\$)

Yıllar	İhracat \$ / Bin	İthalat \$ / Bin	Hacim \$ / Bin	Denge \$ / Bin
2008	153.908	443.118	597.025	-289.210
2009	189.543	456.660	646.203	-267.117
2010	106.203	751.327	857.531	-645.124
2011	100.090	1.009.484	1.109.574	-909.394
2012	90.104	1.213.957	1.304.061	-1.123.853
2013	107.299	1.666.812	1.774.111	-1.559.513
2014	168.149	2.009.896	2.178.045	-1.841.746
2015	155.452	1.756.262	1.911.714	-1.600.811
2016	233.860	1.735.856	1.969.716	-1.501.995
2017	237,275	3,048,050	3,285,325	-2,810,775

2017 / (1-6)	107,867	1,134,673	1,242,540	-1,026,805
2018 / (1-6)	143,151	1,054,264	1,197,415	-911,113

Kaynak: TradeMap

Tablo19: Türkiye'nin Vietnam'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 \$)

GTİP	MADDE İSMİ	2016	2017	2018
		IHRACAT	IHRACAT	IHRACAT
		Değer	Değer	Değer
'8471	Automatic data-processing machines and units thereof; magnetic or optical readers, machines ...	77637	73942	
'8477	Machinery for working rubber or plastics or for the manufacture of products from these materials, ...	0	27	
'8483	Transmission shafts, incl. camshafts and crankshafts, and cranks; bearing housings and plain ...	0	2	
'8504	Electrical transformers, static converters, e.g. rectifiers, and inductors; parts thereof	528	1125	
'8512	Electrical lighting or signalling equipment (excluding lamps of heading 8539), windscreen wipers, ...	0	0	
'8514	Industrial or laboratory electric furnaces and ovens, incl. those functioning by induction ...	0	0	
'5605	Metallised yarn, whether or not gimped, being textile yarn, or strip or the like of heading ...	0	0	
'5801	Woven pile fabrics and chenille fabrics (excluding terry towelling and similar woven terry ...	0	0	
'5807	Labels, badges and similar articles, of textile materials, in the piece, in strips or cut to ...	56	13	
'5809	Woven fabrics of metal thread and woven fabrics of metallised yarn of heading 5605, of a kind ...	0	0	
'6001	Pile fabrics, incl. "long pile" fabrics and terry fabrics, knitted or crocheted	0	0	
'8204	Hand-operated spanners and wrenches, incl. torque meter wrenches (excluding tap wrenches), ...	0	0	
'8206	Sets of two or more tools of heading 8202 to 8205, put up in sets for retail sale	0	0	

Kaynak: Trade Map

10. Vietnam'da Makine Sektörü

Tablo 190: Vietnam'ın Ürün Bazında Makine İhracatı (1000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
TOPLAM		177993	125846	269236
841231	Pnömatik güç motorları ve motorları, doğrusal etkili, "silindirler"	125	300	2937
841440	Çekme için tekerlekli bir şasiye monte edilmiş hava kompresörleri	205	45	873
841720	Elektrikli bisküvi fırınları, ekmek fırınları, dahil.	26	3	14

841850	Tekstil kumaşlarının makarasını sarma, makarayı açma, katlama, kesme veya oyalama makineleri	1267	438	520
842542	Hidrolik krikolar ve vinçler (garajlarda kullanılan yerleşik kriko sistemleri hariç)	173	236	1021
842810	Asansörler ve Skip Vinçleri	3197	1511	1716
843359	Tarımsal ürünler için hasat makineleri (biçme makineleri, saman yapma makineleri hariç)	617	137	754
845150	Tekstil kumaşlarının makarasını sarma, makarayı açma, katlama, kesme veya oyalama makineleri	151	450	2276
845610	Malzemenin çıkarılması, lazer veya başka ışık veya foton demeti, ultrasonik, elektro-deşarj, elektro-kimyasal, elektron demeti, iyon demeti veya plazma ark işlemleri ile herhangi bir malzemenin çalışması için tezgahlar; su jeti ile kesme makinaları	792	0	
846150	Metal, metal karbür veya sermet işlemek için testerele veya kesiciler	2196	2556	2182
846229	Bükme, katlama, düzleştirme veya basma makineleri (presler dahil) (sayısal olarak kontrol edilmez)	13521	13369	11660
846239	Metal işlemek için, sayısal olarak kontrol edilmeyen presler dahil, kesme makineleri	1203	1315	823
846249	Zımbalama veya çentik açma makineleri, dahil. presler ve kombine delme ve kesme makineleri,	503	3867	534
846599	Tahta, mantar, kemik, sert kauçuk, sert plastik veya benzeri sert malzemeleri işlemek için tezgahlar	1061	3242	238
846620	Takım tezgahları için çalışma tutucular	4883	2609	2051
846789	Hidrolik veya bağımsız elektrik motorlu araçlar için el aletleri	25	34	1286
847730	Kauçuk veya plastiklerin işlenmesi için şişirme makineleri	296	997	15
847740	Kauçuk veya plastiklerin işlenmesi için vakumlu kalıplama makineleri ve diğer termoform makineleri	394	110	237
847989	Makineler ve Mekanik Aletler	110253	55603	117130
850300	Sadece veya esas olarak elektrik motorları ve jeneratörlerle kullanım için uygun parçalar	31699	38781	122550
851521	Metallerin direnç kaynağı için tamamen veya kısmen otomatik makineler	33	181	184
851529	Tam veya kısmen otomatik olmayan metallerin direnç kaynağı için makineler	5373	62	235

Tablo 20: Vietnam'ın Ürün Bazında Makine İthalatı

GTIP NO	GTIP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
TOPLAM		177993	125846	269236
841231	Pnömatik güç motorları ve motorları, doğrusal etkili, "silindirler"	125	300	2937
841440	Çekme için tekerlekli bir şasiye monte edilmiş hava kompresörleri	205	45	873
841720	Elektrikli bisküvi fırınları, ekmek fırınları, dahil.	26	3	14
841850	Tekstil kumaşlarının makarasını sarma, makarayı açma, katlama, kesme veya oyalama makineleri	1267	438	520

842542	Hidrolik krikolar ve vinçler (garajlarda kullanılan yerleşik krikolar hariç)	173	236	1021
842810	Asansörler ve Skip Vinçleri	3197	1511	1716
843359	Tarımsal ürünler için hasat makineleri (biçme makineleri, saman yapma makineleri hariç)	617	137	754
845150	Tekstil kumaşlarının makarasını sarma, makarayı açma, katlama, kesme veya oyalama makineleri	151	450	2276
845610	Malzemenin çıkarılması, lazer veya başka ışık veya foton demeti, ultrasonik, elektro-deşarj, elektro-kimyasal, elektron demeti, iyon demeti veya plazma ark işlemleri ile herhangi bir malzemenin çalışması için tezgahlar; su jeti ile kesme makinaları	792	0	
846150	Metal, metal karbür veya sermet işlemek için testereler veya kesiciler	2196	2556	2182
846229	Bükme, katlama, düzleştirme veya basma makineleri (presler dahil) (sayısal olarak kontrol edilmez)	13521	13369	11660
846239	Metal işlemek için, sayısal olarak kontrol edilmeyen presler dahil, kesme makineleri	1203	1315	823
846249	Zımbalama veya çentik açma makineleri, dahil. presler ve kombine delme ve kesme makineleri,	503	3867	534
846599	Tahta, mantar, kemik, sert kauçuk, sert plastik veya benzeri sert malzemeleri işlemek için tezgahlar	1061	3242	238
846620	Takım tezgahları için çalışma tutucular	4883	2609	2051
846789	Hidrolik veya bağımsız elektrik motorlu araçlar için el aletleri	25	34	1286
847730	Kauçuk veya plastiklerin işlenmesi için şişirme makineleri	296	997	15
847740	Kauçuk veya plastiklerin işlenmesi için vakumlu kalıplama makineleri ve diğer termoform makineleri	394	110	237
847989	Makineler ve Mekanik Aletler	110253	55603	117130
850300	Sadece veya esas olarak elektrik motorları ve jeneratörlerle kullanım için uygun parçalar	31699	38781	122550
851521	Metallerin direnç kaynağı için tamamen veya kısmen otomatik makineler	33	181	184
851529	Tam veya kısmen otomatik olmayan metallerin direnç kaynağı için makineler	5373	62	235

Tablo 21: Vietnam'ın Ülkelere Göre Makine İhracatı

	2015	2016	2017
WORLD	95,892	177,993	125,846
CHINA	8,295	5,928	24,327
KOREA, REPUBLIC OF	9,304	13,669	19,974
JAPAN	16,841	20,323	14,107
HONG KONG, CHINA	2,648	1,217	11,421

INDIA	8,591	11,412	10,661
UNITED STATES OF AMERICA	6,609	5,003	7,081
INDONESIA	3,278	4,307	4,733
THAILAND	4,429	5,498	4,013
NETHERLANDS	2,647	1,577	3,746
TAIPEI, CHINESE	1,609	1,736	3,195
PHILIPPINES	546	951	2,188
CAMBODIA	1,174	1,543	2,156
GERMANY	1,614	3,299	2,067
MYANMAR	750	1,099	1,946

Tablo 22: Vietnam'ın Ülkelere Göre Makine İthalatı

ÜLKE	2016	2017	2018
WORLD	1672029	1940193	3855225
KOREA, REPUBLIC OF	553367	631674	2353550
CHINA	429781	560902	775423
JAPAN	259839	210917	189318
TAIPEI, CHINESE	90192	103316	107050
THAILAND	57513	78190	84584
ITALY	35895	42146	64125
GERMANY	40448	44241	50992
INDIA	11009	31468	39055
UNITED STATES OF AMERICA	35975	65431	34860
SINGAPORE	29370	35655	19509
FRANCE	13189	11253	16597
MALAYSIA	18594	18993	16253
SPAIN	2943	10310	15725

11. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

11.1. Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Vietnam Dünya Fikri Mülkiyet Haklarını Koruma Organizasyonu (WIPO) üyesidir ve Endüstriyel Mülkiyet Haklarının Korunması Hakkındaki Paris Konvansiyonunu imzalamıştır. Ayrıca Patent İşbirliği Anlaşmasını, uluslararası markaların korunması hakkındaki Madrid Anlaşmasını ve Berne Konvansiyonunu, 2007 yılında yapılan bu konudaki Roma anlaşmasını imzalamıştır. Vietnam DTÖ üyeliği kapsamında TRIP anlaşmasını taraf olmuş ve bu çerçevede TRIPS standartlarının ülkede uygulanması için gerekli yasal çerçeveyi oluşturmaya başlamıştır.

Ülkede fikri mülkiyet haklarının korunması ile ilgili olarak temel bir yasal çerçeve ve buna bağlı olarak çeşitli kurallar olmasına rağmen, fikri mülkiyet haklarının korunması ve ihlallerin önlenmesi bakımından ülke hala değişim ve gelişim aşamasındadır. Yasal düzenlemelerde önemli ilerlemeye rağmen ülkede fikri mülkiyet haklarının korunması bakımından uygulamaya yönelik eksiklikler ve ihlaller yaygındır. Özellikle iç pazardaki tüketim mallarında sahte marka, etiket ve taklit ürünler oldukça yaygındır.

Vietnam’da fikri mülkiyet hak ihlalleri konusu ile ilgilenen ve bu alanda yetkili kurumlar; Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Endüstri ve Ticaret Bakanlığı Pazar Yönetim Bürosu, Halk Güvenliği Bakanlığı Ekonomi Polisi Bürosu, Maliye Bakanlığı Gümrük Ofisi ve Sivil Mahkemelerdir. Bu kurumlar arasında görev paylaşımı ya da sorumluluk açısından kesin bir ayrım yoktur. Hak ihlallerine karşı uyarı yazısı göndermek ya da mahkemelere başvurmak çok etkili bir yöntem değildir. Vietnam Ulusal Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Ofisi’nden (NOIP) ilgili uyarı yazısını eklemedikten sonra yazılı uyarı dikkate alınmamaktadır. Yerel mahkemelere başvurmak ise uzun zaman almakta ve maliyetli olmaktadır. Vietnam’da mahkemeler bu alandaki ihlaller ile mücadele etmek ve karar almak için ayrıntılı yasal düzenlemelere sahip değildir ve bu konuda yeterli tecrübeleri de yoktur.

Yabancı firmaların Vietnam’da fikri mülkiyet haklarını koruması için öncelikle, genel ve kapsamlı bir stratejik plan yapılmalıdır. Bu çerçevede yerel kanunlara göre gerekli kayıtlar ve başvurular öncelikli olarak yapılmalıdır. Bu konuda yerel avukatlardan ya da danışmanlık firmalarından yardım alınabilir. Ancak yine de hak ihlalleri ile mücadele konusunda başlangıç aşamalarında yönetsel ve polisiye tedbirler daha etkili bir yöntemdir.

11.2. Reklam ve Promosyon

Vietnam ülkede reklâmcılık faaliyetlerine 1990 yılından itibaren izin vermeye başlamıştır. Son 5 yılda sektör ortalama %30 oranında büyümüştür ve sektörün büyüklüğü yaklaşık 1 milyar dolar civarındadır.

Vietnam DTÖ anlaşması kapsamında yabancı firmaların bu sektörde faaliyette bulunmasına izin vermektedir. Yabancı firmalar sermaye, teknolojik imkanlar, tecrübe ve yetiştirilmiş eleman gibi avantajları sayesinde sektörde monopol haline gelmişlerdir.

Vietnam hükümeti reklâmcılık alanında sıkı düzenlemeler yapmıştır. Sadece lisanslı firmalar Vietnam’da reklâmcılık faaliyetinde bulunabilmektedirler. Sigara ve alkollü içeceklerin (alkol oranı %15’ten daha az olan içecekler hariç) reklâmı yasaktır.

Eczacılık malzemeleri, kozmetik ve parfüm gibi bazı ürünlerin reklâmı için önceden ilgili kamu kurumlarından izin alınması gerekmektedir. Ülkedeki faaliyette bulunan firmaların reklâmcılık harcamaları ile ilgili de bazı kısıtlamalar mevcuttur. Mevcut düzenlemelere göre; yerli firmaların reklâm harcamaları toplam harcamalarının %10’nundan fazla olamaz.

11.3. Dağıtım Kanalları

Vietnam yasalarına göre; kendi ürünlerinin yerel pazarda satış ve dağıtımını yapmak için yatırım lisansı bulunmayan yabancı firmalar, ürünlerinin satış, pazarlama ve dağıtımını ancak yerel bir distribütör ya da acente aracılığı ile yapabilmektedirler.

Vietnam’da acenteler yabancı menşeli ürünleri komisyon karşılığında satmaktadırlar. Acentelerin iç pazarda satış ve pazarlama faaliyetleri ve ürünlerin garantisi ve satış sonrası hizmetler ile ilgili sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sorumlulukların sınırı acente ile ana firma arasında yapılan anlaşma ile belirlenmektedir. Yapılmayan ödemeler ile ilgili sorumluluk yabancı firmaya aittir. Yabancı firmalar bazı durumlarda acente

anlaşması yapmak yerine bireysel satış temsilcisi atayabilmektedir. Birçok faydasına rağmen, çoğu zaman satış temsilcisi atamak acente ile anlaşmaktan daha risklidir.

Yabancı firmalar ürünlerinin satış ve pazarlamasını distribütörler aracılığı ile de yapabilmektedir. Taraflar arasında (yabancı firma ile yerli distribütör) yapılan distribütörlük anlaşması gereği yerel temsilci ana firmadan ürünleri Vietnam'da satmak üzere satın alır. Bazı durumlarda yerel alıcılar direk ana firmadan alım yapmak istemekte bu durumlarda da distribütörler acente gibi faaliyette bulunabilmektedirler.

Vietnam'da faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalar sadece Vietnamlı firmalar ile değil, bu ülkede yerleşik ama yabancı sermayeli firmalar ile de çalışabilmektedirler. Bu firmalar ile çalışmak iletişim kolaylığı, mal ithalat ve ihracatı konularında tecrübeleri ve uzman kadroları nedeniyle çoğu zaman daha avantajlı olabilmektedir.

1 Ocak 2009 tarihinden itibaren DTÖ kuralları gereği Vietnam ülkede sermayesinin tamamı yabancı olan dış ticaret firmalarının kurulmasına ve ülkede faaliyette bulunmasına izin vermektedir. Bu kapsamda ülkede yatırım yapan yabancı sermayeli bir firma; ithalat yapabilmekte, ithal ettiği ürünleri yabancı lisanslı distribütörler aracılığı ile iç pazarda satabilmektedir. Ancak sadece ithalat yapma hakkı olan yabancı sermayeli bir firma ithal ettiği ürünleri son tüketicilere doğrudan satamamaktadır. İlgili kurum tarafından verilen ithalat yetki belgesi sadece ürünlerin ithalatı ile ilgili olup, ürünlerin ülke içerisinde dağıtım ve pazarlaması ilişkin bir hak içermemektedir.

İthalat yapma lisansı olmayan firmalar ancak bu lisansa sahip olan ve komisyon alarak çalışan firmalar aracılığı ile ithalat yapmaktadırlar. Vietnam yasalarına göre ithalatçı; ürünleri satın alan anlamındadır. Bu nedenle yabancı firmaların yerel ithalatçılar ile çalışırken bu firmaların gümrük işlemlerini hızlıca yapabilecek kabiliyet ve beceride olmalarına dikkat etmelidirler.

Yabancı yatırımcı firma ithalatı üçüncü bir firma aracılığı ile yaparsa gümrük işlemlerini bu firma yapmaktadır. Yabancı sermayeli yatırımcı firma doğrudan ithalat yapıyorsa gümrük işlemlerini kendisi yapmak zorundadır ve çoğu zamanda bu işlemler oldukça zor olmakta ve uzun sürmektedir.

Tamamı yabancı sermayeli firmaların sayısı gittikçe artsa da yabancı firmaların çoğu ülkedeki operasyonları yerel Vietnamlı acente ya da distribütörler aracılığı ile yapmaktadırlar. Yerel acente ya da distribütör firmalara ülkedeki ticaret ve sanayi odaları kayıtları aracılığı ile ulaşılabilir. En büyük Ticaret Odası, Merkezi Hanoi'de olan ve ülkenin hemen her bölgesinde şubesi olan Vietnam Ticaret ve Sanayi Odası'dır. Vietnam Ticareti Geliştirme Ajansı ile Ho Chi Minh City'de bulunan Yatırım ve Ticareti Geliştirme Merkezi de yabancı firmalara yerel ortak bulma konusunda yardımcı olmaktadır. Yerli firmalara ulaşmanın diğer bir yolu ise ülke de faaliyette bulunan sanayi birlikleridir. Ülkede belli başlı sanayi kollarında faaliyette bulunan firmalar kendi aralarında birlikler kurmuşlardır. Ayrıca bu alanda faaliyette bulunan ve yabancı firmalara danışmanlık yapan birçok yerel danışmanlık firması da mevcuttur.

Vietnam ham petrol, sigara, medya ürünleri vb. bazı ürünleri ithal etme yetkisini sadece bazı kamu şirketlerine vermiştir.

Yabancı yatırımcı firmaların bazı ürünlerin perakende satışını yapmaları yasaktır. Bunlar sigara, kitap, gazete ve dergi, video kayıtları, değerli metal ve taşlar, ilaç ve eczacılık malzemeleri, patlayıcı maddeler, ham ve işlenmiş petrol, pirinç ve şekerdir.

11.4. Finansal Kiralama (Leasing) ve Franchising

Bir dağıtım ve pazarlama sistemi olan franchising Vietnam'da son zamanlarda gelişmeye başlamıştır. Özellikle 1 Ocak 2009 tarihinden sonra ülkedeki perakende sektörünün yabancı yatırımcılara açılması, sektördeki

büyüme eğilimini artırmıştır. Daha önceleri Vietnam hükümeti tarafından şüphe ile yaklaşılan bu sektör, özellikle ülkedeki yabancı yatırımları çekmesi, yeni teknolojiler getirmesi ve işgücüne yaptığı katkı nedeniyle son zamanlarda hükümet tarafından da önemli oranda destelenmektedir. Sektördeki son yıllarda ortalama büyüme tahmini olarak %20 civarındadır

Franchising sistemi ülkeye ilk kez 1990'lı yıllarda dünyaca ünlü fast food zincirleri olan Kentucky Fried Chicken, Dilmah, Lotteria gibi markalarla girmiştir.

31 Mart 2006 tarihli yasal düzenleme ile (No: 35/2006/ND-CP) ülkede franchising ile ilgili yasal altyapı oluşturulmuştur. Bu yasa da franchising sözleşmeleri için gerekli şartlar ve franchising ile ilgili yetkili kamusal kurumlar açık bir şekilde belirtilmiştir.

Hâlihazırda gıda sektöründe yaygın olan franchising sisteminin diğer sektörlerde de hızla gelişeceği tahmin edilmektedir.

Ülkede giderek daha fazla kadının çalışma hayatına girmesi nedeniyle zaman, tüketici tercihlerini belirleyen önemli bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Tüketim mallarının hızlı erişilebilir, kolay hazırlanabilir ve pratik biçimlerde sunulması tercih sebebi olmaktadır.

Pazarda son dönemde gözlenen başlıca tüketici eğilimleri şöyledir:

- Tüketiciler giderek artan oranda online alışverişe yönelmektedir. Online alışverişte özellikle genç tüketiciler akıllı telefonları kullanmaktadır. Kanada internet kullanımının en yaygın olduğu ülkelerden biridir. 2017 yılında internet üzerinden satışlar % 40 artmıştır. Amazon, Walmart, eBay pazardaki e-ticaret liderleridir.
- Sosyal medya tüketicilerin satın alma kararları üzerinde etkilidir.
- Ülkeye yeni gelen göçmenler tüketici davranışlarının değişmesine neden olmuştur. Bu etki özellikle gıda tüketiminde kendini göstermektedir. (Adonis isimli Montreal merkezli süpermarket zinciri Orta Doğu ve Akdeniz mutfağında uzmanlaşmış olup, Ontario ve Quebec'te 11 mağaza açmıştır. Ali Baba isimli restoran zinciri ise Toronto'da 18 şubeye sahiptir.)
- 60 yaş ve üzeri tüketiciler ülkede en hızlı büyüyen tüketici segmentidir. Bu grup nüfusun yaklaşık % 23'ünü oluşturmaktadır. 2030'da bu oranın % 29'a yükseleceği tahmin edilmektedir. Bu demografik değişiklik tüketim profilini tamamen değiştirecektir. Sağlıkla ilgili ürünlere talep artacaktır. Tasarruf için daha küçük evlere yönelim artacaktır.
- Gıda sektöründe sağlıklı beslenme eğilimi büyük rol oynamaktadır. Organik, hormonsuz, glutensiz v.b. sağlıklı gıda ürünlerine yönelik eğilim artarak devam etmektedir.

Ülkedeki eğitimli sofistike tüketicilerin yüksek fiyatlı, kaliteli, markalı ve prestijli ürünlere yönelik bir talebi bulunurken düşük gelire sahip tüketicilerin de fiyata duyarlı olduğu unutulmamalıdır.

12. KAYNAKÇA

1. T.C. Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi – www.ticaret.gov.tr
2. Trademap – www.trademap.org
3. Worldometers - www.worldometers.com
4. CIA World Factbook- <https://www.cia.gov/>
5. Uludağ İhracatçı Birlikleri
6. T.C. Dış İşleri Bakanlığı
7. DEİK: Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu: www.deik.org.tr